

TRABZON MÜZESİ (KOSTAKİ KÖŞKÜ) KALEM İŞLERİ

Nida YANIKOĞLU

YÜKSEK LİSANS TEZİ

GELENEKSEL TÜRK SANATLARI ANASANAT DALI

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

TEMMUZ 2015

Nida YANIKOĞLU tarafından hazırlanan “**TRABZON MÜZESİ (KOSTAKİ KÖŞKÜ) KALEM İŞLERİ**” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından OY BİRLİĞİ / OY ÇOKLUĞU ile Gazi Üniversitesi Geleneksel Türk El Sanatları Anabilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Canan DELİDUMAN

Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Resim Bölümü

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Başkan : Prof. Aysen SOYSALDI

Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Geleneksel Türk Sanatları Bölümü

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Üye: Yrd. Doç. Dr. Emel ERTÜRK

Atılım Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fak. Grafik Tasarım Bölümü

Bu tezin, kapsam ve kalite olarak Yüksek Lisans Tezi olduğunu onaylıyorum/onaylamıyorum

Tez Savunma Tarihi: 10/08/2015

Jüri tarafından kabul edilen bu tezin Yüksek Lisans Tezi olması için gerekli şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

.....
Prof. Aysen SOYSALDI
Güzel Sanatlar Enstitüsü Müdürü

ETİK BEYAN

Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Tez Yazım Kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada;

- Tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi,
- Tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu,
- Tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi,
- Kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı,
- Bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu,

bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi beyan ederim.

Nida YANIKOĞLU

(10.08.2015)

TRABZON MÜZESİ(KOSTAKİ KÖŞKÜ) KALEM İŞLERİ

(Yüksek Lisans Tezi)

Nida YANIKOĞLU

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

GÜZEL SANATLAR ENSTİTÜSÜ

Temmuz 2015

ÖZET

Geleneksel Türk Sanatlarımız içinde önemli bir yer tutan kalem işi süslemeler zengin motif ve kompozisyon örnekleri ile mimari süslemelerde en çok kullanılan unsur olmuştur. Trabzon Müzesi (Kostaki Köşkü) kalem işi süslemeleri Batılılaşma Dönemi motif ve kompozisyon çeşitliliğini sergilemektedir. Geleneksel Kalem işi işçiliğinin somut örneklerini oluşturan Trabzon Kostaki Köşkü kalem işi süslemeleri, süslemelerin özellikleri, yapım teknikleri incelenerek üzerlerindeki desenler belirlenmiş, motif, renk ve teknik özellikleri tablolar halinde düzenlenip, motif örneklerinde bulunan burç figürlerinin çizimleri yapılarak belgelenmiştir. Yapmış olduğumuz literatür taramasında yoğun olarak bitkisel motiflerin çizimleri yapıldığından hayvansal figürlerin içinde bulunan burç figürlerinin çizimleri yapılmıştır. Çalışmada alan araştırmasına dayalı betimleme yöntemi izlenmiş olup kaynak taraması ile kavramsal çerçeve oluşturulmuştur. Süslemelerde kullanılan motif ve kompozisyon özellikleri tablolar halinde sunulmuştur. Kalem işi süslemenin örneklerini oluşturan, fotoğraf çekimleri, çizimleri günümüzdeki haliyle belgelenmiştir. Genellikle 18. Ve 19. Yüzyıl sivil mimarinin örneklerinden birini oluşturan Trabzon Kostaki Köşkü Kültürel Değeriyle, sosyal yaşam şekliyle, el sanatlarıyla biçimlenmiş estetik görüntü ön planda tutularak oluşturulmuştur. Kalem işi süslemenin nadide örneklerini sergileyen Kostaki Köşkünün gerek yapım ve süsleme teknikleri açısından gerekse yapıldığı yüzyılın kalem işi süslemelerinin örneklerini sergilemesi bakımından bu çalışmanın daha sonra yapılacak araştırmalara kaynaklık edebileceği düşünülmektedir.

Bilim Kodu : 411

Anahtar Kelimeler : Geleneksel Türk Sanatları, Kalem İş Süsleme, Trabzon Müzesi (Trabzon Kostaki Köşkü)

Sayfa Adedi : 133

Danışman : Prof. Dr. Canan DELİDUMAN

KALEM İŞİ WORKS IN TRABZON MUSEUM(KOSTAKİ MANSİON)

(Master Thesis)

Nida YANIKOĞLU

GAZI UNIVERSITY

INSTITUTE OF FINE ARTS

June 2015

ABSTRACT

Kalem işi work having rich motifs and compositions examples that is one of adorning arts has had a considerable place in Traditional Turkish Arts and has been the most widely used element in architectural decoration. Trabzon Museum exhibits the diversity of motifs and compositions of hand carved works belonging Westernization Period. The patterns on hand carved works which have been concrete sample of traditional hand carved works at Kostaki Konagi were determined by examining the decorations, characteristics of decorations and production techniques. Forms of composition were tabularized and documented by making drawings of animal figures found on the patterns. In this study, we applied a descriptive method based on field research and formed the conceptual framework searching on study of literature. Adorning that was applied to area, standing within entirety at current structure of architecture project, conformity in colors, thickness rate at lines, the colors affects to area at lightening amount of museum, texture that was composed on the wall, the conformity of place to architectural structure of place regarding style and shape was evaluated. Motif and composition characteristics of hand carved works were presented as tables. Accuracy of decorations was certified by pictures and drawings at today's conditions. Trabzon Kostaki Konagi that is one of the civil architectures of 18. and 19. century was constructed by viewpoint of aesthetic appearance in art which reflects cultural value, social life and traditional handcrafts. With respect to its the rarest examples of painted decorations in Kostaki Konagi, it is being considered that this study can be source of later studies with related to handcrafts in terms of both construction and decoration techniques and structures that exhibit the samples of century painted decorations.

Science Code : 411

Keywords : Traditional Turkish Arts, Hand Craved Works, Decoration
Trabzon Museum (Trabzon Kostaki Köşkü)

Number of Pages : 133

Thesis Advisor : Prof. Dr. Canan DELİDUMAN

TEŞEKKÜR

Araştırmamın her safhasında öncelikle yardım, emek ve önerilerini benden esirgemeyen, katkı sağlayan sayın Prof. Dr. Canan DELİDUMAN başta olmak üzere, destek ve yardımlarından dolayı arkadaşlarıma ve her zaman olduğu gibi aileme teşekkürü borç bilirim.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TEŞEKKÜR	vi
İÇİNDEKİLER.....	vii
FOTOĞRAFLAR LİSTESİ.....	xi
ÇİZİMLER LİSTESİ.....	xv
TABLolar LİSTESİ.....	xvii
PLANLAR LİSTESİ	xviii
1.GİRİŞ.....	1
2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7
2.1. Sanat ve Kültür.....	7
2.2. Türk Sanatında Duvar Süsleme Sanatı	7
2.2.1. Kalem İşi Tarihçe	8
2.3. XIX. Yüzyıl Kalem İsi Bezemelerinde Kullanılan Üslûplar	11
2.3.1. Barok Üslûbu.....	11
2.3.2. Rokoko Üslûbu	12
2.3.3. Ampir Üslûbu	12
2.3.4. Eklektik Üslup.....	13
2.4. Kalemîşi Kullanım Alanı	13
2.5. Kalem İşinde kullanılan malzemeler.....	13
2.5.1. Boya.....	13
2.5.2. Altın.....	14
2.5.3. Fırça.....	14

2.5.4.Kömür tozu	14
2.5.5. Kalem.....	14
2.6. Kalemışinde Kullanılan Motifler	14
2.6.1. Bitkisel Motifler	14
2.6.2.Hayvansal Motifler	18
2.6.3.Geometrik Motifler.....	18
2.7. Kalem İşlerinde Kullanılan Teknikler.....	19
2.7.1. Sıva Üstü Kalem İşi.....	19
2.7.2. Ahşap Üstü Kalem İşi.....	19
2.7.3. Taş ve Mermer Üstü Kalem İşi.....	20
2.7.4. Deri ve Bez Üstü Kalem İşleri.....	20
2.7.5. Malakâri Tekniği Kalem İşi.....	20
2.8.Kalemişi Tekniğinin Uygulanışı	21
2.8.1. Desen	21
2.8.2. Desen Planının ve Desenin Çizilmesi.....	21
2.8.3. Desenin İğnelenmesi.....	22
2.8.4. Desenin Silkelenmesi	23
2.8.5. Desenin Boyanması	24
2.8.6. Tahrîr	24
2.9.Yöre ile İlgili Bilgiler.....	25
2.9.1. Trabzon'un Tarihi.....	25
2.9.2. Trabzon'un Coğrafi Özellikleri	27
2.9.3. El Sanatları	27
3. YÖNTEM	29
3.1. Araştırmanın Modeli	29

3.2 Evren ve Örneklem.....	29
3.3 Verilerin Toplama Teknikleri.....	29
3.4 Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması.....	29
4. TRABZON MÜZESİ.....	31
4.1. Trabzon müzesinin yeri ve tarihçesi.....	31
4.2. Trabzon müzesinin mimari özellikleri	31
5. BULGULAR ve YORUM.....	35
5.1. Trabzon Müzesinde Bulunan Kalem İşi Örnekleri	35
5.1.1. Zemin Kata Giriş	35
5.1.2. Zemin Kat Yemek Odası	44
5.1.3. Zemin Kat Toplantı, Gösteri yada Konser Salonu	51
5.1.4. Zemin Kat Dua Odası	53
5.1.5. Zemin Kat Oturma Odası	60
5.1.6. Zemin Kat Oyun veya Fal Odası	63
5.1.7. Zemin Kat Kabul Salonu	81
5.1.8. Zemin Kat İç Avlu(Salon)	92
5.1.9. Birinci Kat Sekizgen Oda.....	104
5.1.10. Birinci Kat Yatak Odası(Atatürk Odası)	110
5.2. Trabzon Müzesinde bulunan kalemişlerinin günümüzdeki durumu.....	114
5.3. Araştırma Sonuçlarından Elde Edilen Bulgular	117
5.3.1. Trabzon Müzesinde Bulunan Kalem İşi Süslemelerin Teknik Döküm Tablosu.....	117
5.3.2. Trabzon Müzesinde Bulunan Kalem İşi Süslemelerin Renk Özellikleri Döküm Tablosu.....	119
5.3.2. Trabzon Müzesinde Bulunan Kalem İşi Süslemelerinde Kullanılan Motiflerinin Döküm Tablosu.....	120

6. SONUÇ ve ÖNERİLER	121
6.1. Sonuç.....	121
6.2. Öneriler	122
KAYNAKLAR.....	125
EKLER	129
EK-1Bilgi Form Örneği	130
EK-2 İzin Belgesi	131
EK-3 İzin Belgesi	132
ÖZGEÇMİŞ.....	133

FOTOĞRAFLAR LİSTESİ

Fotoğraf	Sayfa
Fotoğraf 2.1 Hatâyi (Birol ve Derman).....	14
Fotoğraf 2.2 Rumi (Birol ve Derman)	14
Fotoğraf 2.3 Sitalize edilmiş rumi motifler (C. Keskiner)	15
Fotoğraf 2.4 Penç (Birol ve Derman)	15
Fotoğraf 2.5 Yaprak (C. Keskiner.....	16
Fotoğraf 2.6 Gonca gül çizimi (Megep)	16
Fotoğraf 2.7 Yarı Stilize Çiçek Motifleri (MEGEP' ten)	16
Fotoğraf 2.8 Zencerek Motifi (A. Akar- C. Keskiner'den).....	17
Fotoğraf 2.9 Desen hazırlama (Megep)	21
Fotoğraf 2.10 Deseni iğnelenmesi (Megep).....	22
Fotoğraf 2.11 Silkme yöntemi (Megep).....	22
Fotoğraf 2.12 Silkelenmiş desen (Megep)	22
Fotoğraf 2.13 Desenin boyanması (Kaya Üçer)	23
Fotoğraf 2.14 Tahrir işlemi (Megep)	23
Fotoğraf 4.1 Trabzon Müzesi(Kostaki Köşkü)	29
Fotograf 5.1 Zemin Kat Genel Görünüşü (Nida Yanıkoğlu).....	32
Fotograf 5.1.a Zemin Kat Giriş Tavan Detayı	34

Fotoğraf 5.1.b Zemin Kata Giriş Tavan Detay	36
Fotoğraf 5.1.c Zemin Kata Giriş Tavan Detay	37
Fotoğraf 5.2 Zemin Kata Girişte Duvarda Ejder Figürü.....	38
Fotoğraf 5.3 Zemin Kat Yemek Odası Tavanı Genel Görünüşü	41
Fotoğraf 5.3.a Zemin Kat Yemek Odası Tavan Detayı	43
Fotoğraf 5.3.b Zemin Kat Yemek Odası Tavan Detayı	44
Fotoğraf 5.3.c Zemin Kat Yemek Odası Tavan Detayı	45
Fotoğraf 5.3.d Zemin Kat Yemek Odası Tavan Detayı	46
Fotoğraf 5.3.e Zemin Kat Yemek Odası Tavan Detayı	47
Fotoğraf 5.4 Zemin Kat Toplantı, Gösteri yada Konser Salonu (Nida Yanıkoğlu).....	48
Fotoğraf 5.5 Zemin Kat Dua Odası Genel Görünüm(Nida Yanıkoğlu)	50
Fotoğraf 5.5.a Zemin Kat Dua Odası Tavan Detayı	52
Fotoğraf 5.5.b Zemin Kat Dua Odası Tavan Detayı.....	53
Fotoğraf 5.5.c Zemin Kat Dua Odası Tavan Detayı	54
Fotoğraf 5.5.d Zemin Kat Dua Odası Tavan Detayı.....	55
Fotoğraf 5.5.e Zemin Kat Dua Odası Tavan Detayı	56
Fotoğraf 5.6 Zemin Kat Oturma Odası Tavan Genel Görünüm(Nida Yanıkoğlu).....	57
Fotoğraf 5.6.a Zemin Kat Oturma Odası detay.....	59
Fotoğraf 5.7 Zemin Kat Oyun Odası Genel Görünüm(Nida Yanıkoğlu).....	60

Fotoğraf 5.7.a Zemin Kat Oyun Odası Detay Görünüm.....	62
Fotoğraf 5.7.b Zemin Kat Oyun Odası Detay Görünüm	64
Fotoğraf 5.7.c Zemin Kat Oyun Odası Detay Görünüm.....	66
Fotoğraf 5.7.d Zemin Kat Oyun Odası Detay Görünüm	68
Fotoğraf 5.7.e Zemin Kat Oyun Odası Detay Görünüm.....	70
Fotoğraf 5.7.h Zemin Kat Oyun Odası Detay Görünüm	72
Fotoğraf 5.7.ı Zemin Kat Oyun Odası Detay Görünüm	74
Fotoğraf 5.7.i Zemin Kat Oyun Odası Detay Görünüm	76
Fotoğraf 5.8 Zemin Kat Kabul Salonu Genel Görüm.....	78
Fotoğraf 5.8.a Zemin Kat Kabul Salonu Detay Görünüm.....	80
Fotoğraf 5.8.b Zemin Kat Kabul Salonu Detay Görünüm.....	81
Fotoğraf 5.8.c Zemin Kat Kabul Salonu Detay Görünüm.....	82
Fotoğraf 5.8.d Zemin Kat Kabul Salonu Detay Görünüm.....	83
Fotoğraf 5.8.e Zemin Kat Kabul Salonu Detay Görünüm.....	84
Fotoğraf 5.8.f Zemin Kat Kabul Salonu Detay Görünüm	85
Fotoğraf 5.8.g Zemin Kat Kabul Salonu Detay Görünüm.....	86
Fotoğraf 5.8.h Zemin Kat Kabul Salonu Detay Görünüm.....	87
Fotoğraf 5.8.ı Zemin Kat Kabul Salonu Detay Görünüm.....	88

Sayfa

Fotoğraf 5.9 Zemin Kat İç Avlu (Salon) Genel Görünüm.....	89
Fotoğraf 5.9.a Zemin Kat İç Avlu (Salon) Detay Görünüm	91
Fotoğraf 5.9.b Zemin Kat İç Avlu (Salon) Detay Görünüm.....	92
Fotoğraf 5.9.c Zemin Kat İç Avlu (Salon) Detay Görünüm	93
Fotoğraf 5.10 Zemin Kat İç Avlu (Salon) Genel Görünüm.....	94
Fotoğraf 5.10.a Zemin Kat İç Avlu (Salon) Detay Görünüm	96
Fotoğraf 5.10.b Zemin Kat İç Avlu(Salon) Detay Görünüm.....	97
Fotoğraf 5.10.c Zemin Kat İç Avlu(Salon) Detay Görünüm	98
Fotoğraf 5.10.d Zemin Kat İç Avlu(Salon) Detay Görünüm.....	99
Fotoğraf 5.10.e Zemin Kat İç Avlu(Salon) Detay Görünüm	100
Fotoğraf 5.11 Birinci Kat Sekizgen Oda.....	101
Fotoğraf 5.11.a Birinci Kat Sekizgen Oda Detayı	103
Fotoğraf 5.12 Birinci Kat Sekizgen Oda Detayı.....	104
Fotoğraf 5.13 Birinci Kat Sekizgen Oda Detayı.....	105
Fotoğraf 5.14 Birinci Kat Yatak Odası (Atatürk Odası).....	107
Fotoğraf 5.14.a Birinci Kat Yatak Odası (Atatürk Odası).....	109
Fotoğraf 5.15 Sekizgen Oda Duvarı	110
Fotoğraf 5.16 Birinci Katta Yer Alan Orijinal Kalem İşi Çalışması	111
Fotoğraf 5.16.a Birinci Katta Yer Alan Orijinal Kalem İşi Çalışmasının Şimdiki Durumu	111

Sayfa

Fotoğraf 5.17 Birinci Katta Yer Alan Orijinal Kalem İşi Çalışması	112
Fotoğraf 5.17.a Birinci Katta Yer Alan Orijinal Kalem İşi Çalışmasının Şimdiki Durumu	112

ÇİZİMLER LİSTESİ

Çizim	Sayfa
Çizim 5.1 Kanatlı Aslan Figürü(grifon).....	40
Çizim 6.1 Yengeç.....	62
Çizim 6.2. Boğa	64
Çizim 6.3 Aslan	66
Çizim 6.4 Akrep.....	68
Çizim 6.5 Koç	70
Çizim 6.6 Balık	72
Çizim 6.7 Oğlak	74
Çizim 6.8 Yay(sentor).....	76

TABLolar LİSTESİ

Tablo	Sayfa
Tablo No:1 Trabzon Müzesinde Görülen Kalem İŖi Süslemelerin Teknik Tablosu	114
Tablo No:2 Trabzon Müzesinde Kalem İŖi Süslemelerin Renk zellikleri Tablosu	116
Tablo No: 3 Kalem İŖi Süslemelerinde Kullanılan Motiflerinin Tablosu.....	117

PLANLAR LİSTESİ

Plan	Sayfa
Plan 4.1 (Trabzon'un Abidevi Eserlerinden Kostaki Köşkü)	30
Plan 4.2 (Trabzon'un Abidevi Eserlerinden Kostaki Köşkü).....	30
Plan 4.3 (Trabzon'un Abidevi Eserlerinden Kostaki Köşkü).....	31
Plan 4.4 (Trabzon'un Abidevi Eserlerinden Kostaki Köşkü).....	31

1.GİRİŞ

Problem

Geleneksel Türk El Sanatlarından olan süsleme sanatının da temelleri Orta Asya'ya kadar uzanmaktadır. Türklerin tarih sahnesine çıktıkları ilk devirden günümüze kadar geçen zaman diliminde toplumdaki değişik inançların ve kültürlerin etkisiyle farklı temaları içeren süsleme unsurlarını üretmeye başlamışlardır. İslam'ın kabulünden sonraki dönemde realizmden soyuta doğru yönelmeler başlamış, bu yöneliş özellikle dini mimarideki eserlerde görülmüş, zamanla sivil mimariye doğru yayılmıştır (Kabakçı, 2013: 30).

Süsleme sanatımızda önemli bir yeri olan kalem işi tezyinatı, çeşitli tekniklerde uygulanmıştır. Bu bezeme, kullanılan motifleri ve teknik özellikleri ile uygulandıkları dönemin sanat zevkini yansıtmaktadır.

Mimari süslemelerde ahşap, seramik, kalem işi, çini, alçı teknikleri gibi birçok süsleme tekniği karşımıza çıkmaktadır. Bu teknikler de kendi içinde çeşitlilik göstermektedirler. Kullanılan süsleme tekniklerinin uygulandıkları bir çok alan vardır. Ele alacağımız kalem işi; Konaklar, camiler, türbeler, şadırvanlar gibi mimari özellik taşıyan alanlarda sıkça karşımıza çıkmaktadır.

Anadolu'nun tarihi mimari yapılarımızda karşılaşılan kalem işi süslemelerine Trabzon Müzesi'nde rastlanmaktadır. Bu müzedeki kalem işleri barok rokoko üslubunu yansıtmaktadır. 1900'lü (1898-1913) yıllarında yaptırılmış bir yapı olan Trabzon Müzesi(Kostaki Köşkü), tavan ve duvarlar da bulunan kalem işi çalışmaları büyük önem taşımaktadır.

Ancak günümüzde kalem işi ve diğer süsleme sanatlarına ilgi giderek azalmaktadır. ‘‘Trabzon Müzesi(Kostaki Köşkü) Kalem İşleri’’ konulu bu tezde; müzenin içerisinde bulunan kalem işi süslemelerinin şemasını ortaya koymak, motif, renk ve kompozisyon açısından özelliklerini belirleyerek fotoğraflarla belgelemek problem olarak ele alınmıştır.

Literatürde araştırılan ve faydalanılan çalışmalardan bahsedilirse, pek çok kitap ve yayınlarda batılılaşma döneminde osmanlı Türk mimari süslemeleriyle ilgili önemli değerlendirmelerde bulunulmuştur. R. Arık'ın *Batılılaşma Dönemi Anadolu Tasvir Sanatı* adlı eserinde İstanbul camilerinde sıklıkla barok ve rokoko üsluplarına ilişkin mimari süsleme sanatların varlığından söz etmektedir. Ş. Tali, *Giresun Yağlıdere Tekke Köyü*

Camii Kalemîşi Bezemeleri çalışmasında fotoğraflarla desteklediği Tekke Köyü Camiinde bulunan kalemîşi süslemelerindeki batılâşma döneminin etkisini genel hatlarıyla incelemiştir. O. Hatipoğlu'nun *XIX. Yüzyıl Osmanlı Camilerinde Kalem İşi Tezyinatı* adlı eseri batılâşmadan etkilenen kalem işi süslemeleri hakkında yazılmış en kapsamlı eserlerdendir. XIX. Yüzyıl osmanlı camilerinde yer alan kalem işi bezemelerinin genel özelliklerinin anlatıldığı, fotoğraf ve çizimlerle detaylara inildiği bu kaynak çalışmaya büyük katkı sağlamıştır. G. Tura'nın *Türk Süsleme Sanatlarından Kalem İşleri* adlı yayınında geçmişten günümüze kalem işlerini genel hatlarıyla bahsedilmiştir. K. Üçer'in *Klasik, Barok, Rokoko ve Ampir Kalem işi Üslupları* konulu yüksek lisans tezinde batılâşmanın etkisiyle tezyini sanatlarından biri olan kalem işindeki klasik, barok, rokoko ve ampir üsluplarının oluştuğu eserleri ayrıntılı bir şekilde incelemiş ve dönem özelliklerini yorumlamıştır. Barok ve rokoko dönemlerini kapsayan araştırma için yönlendirici ve destekleyici olmuştur.

Literatürde, Kostaki Konağının mimari yapısı ve süslemeleriyle ilgili yapılmış detaylı bir akademik çalışma bulunmamaktadır. Yalnızca, C. Nemlioğlu'nun, *Trabzon'un abidevi eserlerinden Kostaki Köşkü* adlı eserinde köşkün mimari genel yapısı ve iç yapısında bulunan geleneksel Türk süsleme sanatlarının geçmiş örneklerinin incelemesinden genel hatlarıyla bahsedilmiştir. Köşkün genel özelliklerinin anlatılmış ve fotoğraflarla çalışmaya büyük katkı sağlamıştır.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı, Trabzon Müzesi' ndeki(Kostaki Köşkü) Barok ve Rokoko üslubunun nadir örneklerini taşıyan kalemîşi tekniğini ve duvar resimlerini incelemektir. Ayrıca, geçmişten günümüze kadar korunarak gelmiş olan bu değerli eserlerin sanat anlayışını yansıtmaya çalışmak, tanıtmak ve belgeleyerek daha sonra bu alanda yapılabilecek araştırmalara yol göstermek için kaynak oluşturmaktır. Bu amaç doğrultusunda aşığıdaki sorulara cevap aranmıştır :

1. Trabzon Müzesinde bulunan kalemîşlerinin teknik özellikleri nelerdir?
2. Trabzon Müzesinde bulunan kalemîşlerinin motif ve kompozisyon özellikleri nelerdir?
3. Trabzon Müzesinde bulunan kalemîşlerinin renk özellikleri nelerdir?
4. Trabzon Müzesinde bulunan kalemîşlerinin günümüzdeki durumu nasıldır?

Araştırmanın Önemi

İnsanoğlu yerleşik hayata geçtiklerinden beri yaşadıkları mekânları daha estetik hale getirmek için çeşitli malzemeler kullanarak süsleme ihtiyacında bulunmuşlardır. Zamanla gelişip ve kültürden kültüre değişen bu süslemeler her alanda farklılık göstermiştir. Trabzon Müzesi(Kostaki Köşkü); Barok ve Rokoko üslûp özelliklerini taşıyan Anadolu'da ayakta kalan örneklerinden biridir. Bu çalışma; Trabzon'da bulunan 1900'lü (1898-1913) yıllarında inşa edilmiş olan konağın -günümüzün Trabzon Müzesi'nin- duvarları ve tavanlarındaki kalemişlerinin belgelenmesi ve gelecek nesillere aktarılması açısından önemlidir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmada Trabzon Müzesi' nin(Kostaki Köşkü) iç mekandaki sıva üzerinde bulunan kalemiş süslemeler ele alınmıştır. Konu kapsamında müze içerisindeki duvar ve tavanlarda bulunan alçı üzerine kalemiş süslemeleri ile sınırlandırılmıştır. Duvar resimleri(manzara, natürmort, portre vb.) araştırma kapsamı dışında bırakılmıştır.

Sayıtlılar

Bu araştırmanın temelinde aşağıdaki sayıtlılar yer almaktadır.

1. Bu çalışmada başvuru kaynaklar doğru ve güvenilir niteliktedir.
2. Çalışmada fotoğraflanan Trabzon müzesindeki çalışmalar orijinaldir.

Tanımlar

Barok-Rokoko: Avrupa'da yaygınlaşan sanatta bir anlatım biçimidir (Hasol, 2005: 73).

Bezeme: Süsleme, dekore etme (Sözen ve Tanyeli, 1999: 16).

Bordür: Kapı ve pencere gibi mimari kısımların etrafını kuşatan çerçeve bölümünde, süslü veya süssüz çıkıntılı, dar ya da uzun parçalara denir (Özen, 1985: 71).

Çini: Duvar kaplaması olarak kullanılan renkli ve genellikle bezeli ve sırlı seramik plak (Sözen ve Tanyeli, 1999: 78).

Duvar Resmi: “Duvar resmi” kavram olarak, duvar üzerine harç malzemeleriyle uygulanan, içerisinde çeşitli teknikleri barındıran, mimariyle bağlantılı bir alanı temsil eder; Fresk, Mozaik, Enkaustik, Stuccolustro, Sgraffito gibi (Özkarabekir, 2011: 2).

Fresk: Daha yaş iken duvar sıvası üzerine toprak boyalarla yapılan resim (Hasol, 2005: 176).

Goncagül: Gonca gül motifi, tam açılmamış gonca halindeki bir çiçeğin dikine kesitinin üslûplaştırılarak çizilmiş seklidir (Birol ve Derman, 2007: 101).

Grifon: Kartal başlı, aslan gövdeli, kanatlı veya kanatsız efsanevi yaratık (Hasol, 2005: 194).

Göbek: Bahçe,halı, tavan gibi şeylerin ortalarındaki süslü şekil (Hasol, 2005: 190).

Hatai: Stilize edilmiş çiçek ve yaprakların birbiriyle grift şekliyle oluşan desen (Özen, 1985: 11).

Kalem İşi: Kalem işi duvarlara sıva üzerine fırça ile işlenen renkli desenlerdir (Öney, 1989: 32).

Pencere Alınlığı: Kalın duvarlı yapılarda pencere eteğinin üzerinde, dış yüzdeki pencereye kadar olan girinti; bir çeşit geniş iç denizlik (Hasol, 2005: 362).

Penç: Bu motif bitkisel kaynaklı olup, herhangi bir çiçeğin kuşbakışı görüntüsünün üsluplaştırılarak çizilmesiyle elde edilir (Birol ve Derman, 2007: 47).

Rumi: Yaprak ve hayvan örgelerinden meydana gelmiş kıvrıkdal süslemesi (Hasol, 2005: 397).

Sıva: Duvar veya tavanlarda, kağıt ya da hımış yüzeyleri düzgünleştirmek için ve korumak için kullanılan bir çeşit harç (Hasol, 2005: 414).

Sfenks: Bilinen en büyük monolitik (yekpare taş) heykel.

Stilize: Üsluplaştırma (Hasol, 2005: 425).

Stuko: Alçı ya da sıva ile bir duvar üzerinde oluşturulan her türlü bezeli yüzey (Sözen ve Tanyeli, 1999: 284).

Tahrir: Bezeme öğelerinin çevresini dolanan ince kontur çizgisine tahrir denmektedir (Sözen ve Tanyeli, 1999: 292).

Tempera: Sıva üzerine zamlı boyalarla yapılan duvar resmi (Hasol, 2005: 453).

Tezyinat: Süsleme, bezeme (Sözen ve Tanyeli, 1999: 236).

Yaprak: Bitkilerin bir parçası olan yapraklar tabiattaki örneklerine benzeyen sade görümlü motiflerdir (Özsoy, 2013: 33).

Zencerek: Zincirleme halkaların birbiri içinden geçerek devamı ile oluşan bir süsleme çeşididir (Karadaş, 2007: 12).

2. KAVRAMSAL ÇERÇEVE VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

2.1. Sanat ve Kültür

Tarih boyunca sanat olarak adlandırdığımız tanımlar sürekli değişmiştir. Geniş anlamli olarak sanat zaman içinde değişik kısıtlamalar getirip yeni tanımlar oluşturulmuştur. Genel anlamıyla yaratıcılığın ve hayal gücünün ifadesi olarak adlandırılır. Duygunun tasarının güzelliğın anlatımında kullanılan yöntemlerin tümü olarak da tanımlayabiliriz. Belli bir uygarlığın veya topluluğun yaşayış, anlayış, kültür ve zevk ölçülerine uygun olarak da tanımlayabiliriz. İnsan yaratıcılığının, yeteneklerinin düş gücünün; mimari, resim seramik, heykel, tiyatro, müzik ve edebiyat gibi çeşitli sanat etkinlikleriyle biçimlenmiş.

Herhangi bir yüzey üzerine çizgi, renk ve zihinsel eylemin ifadesi estetik bir görünüm oluşturmaktadır. M.Ö. mağara duvarlarına çizilmiş hayvan resimleri, av resimleri ve mağara duvarlarında basılmış el izleri görülmektedir. Soyut düşünme yeteneği o dönemlerden başlayıp günümüze kadar gelmiştir. Değişen hayat şartları ve insanların farklı arayış içine girmesiyle resim yapımında kullanılan malzemelerinde gelişmesine sebep olmuştur(Turani, 2007:5).

Kültür ve sanat bir ulusun uygarlık kimliğidir. Bir toplumun uygarlığı onun sanat değerleri ve kültür varlıklarıyla simgelenir. Kültür, inanç ve gelenekler ile sanatsal duygu ve düşüncelerin biçimlendirdiği geniş anlamı ile bir uygarlıktır(Baytaş, 1991:11).

2.2. Türk Sanatında Duvar Süsleme Sanatı

18. yüzyıldan sonra Osmanlı duvar süsleme sanatında kullanılan motiflerde farklı gelişmeler dikkati çekmektedir. Bu dönemde Osmanlı İmparatorluğu batıya açılmaya başlamış ve bununla beraber kültürel değişimler de yaşamıştır. Gerek mimaride gerekse resim sanatında batılı biçimler denenmeye başlanmıştır. Avrupa'nın Barok ve Rokoko üslupları mimari bezemede etkili olmuş ve iç mimaride uygulanan yeni bezeme türlerinde geleneksel kalemişi süsleme tekniğinin yerini Barok ve Rokoko türü boyalı süslemeler almıştır. Barok kartuşlar, C ve S kıvrımlarından oluşan ve akant yaprağı veya deniz kabuğu motifiyle taçlanan boyama kemerler, birbirine dolanmış bahar dalları, çiçek buketleri, püsküllü perde motiflerinin arasına çoğu zaman manzara ve natüromort kompozisyonları yerleştirilmiştir. Böylelikle bu dönemde kalemişi süslemeler bir tür duvar resmine dönüşmüştür (Renda, 1986: 1530-31).

Türk süsleme sanatlarında karşılaştığımız en tipik düzenlemelerden biri de bitkisel kompozisyonlardır. Süsleme programında özel bir yere sahip bitkisel motifler, diğer bezemelere göre daha fazla çeşitlilik göstermektedir. Doğada bulunan ağaç ve çeşitli bitki türlerinin tomurcuk, dal, yaprak, çiçek veya meyvelerinden ilham alınarak oluşturulan bitkisel kompozisyonların kronolojik gelişimleri, zaman ve bölge üslupları, farklı malzeme ve tekniklere göre işleniş biçimleri üzerinde durulması gereken önemli hususlardır. Bu motifler kimi zaman aslına uygun olarak işlenmiş kimi zamanda stilize edilerek hayali görünümlere dönüştürülmüştür. Bitkisel süslemeler sadece bu yönleriyle değil, aynı zaman da toplumların bir takım duygu ve düşüncelerine tercüman olmaları sebebiyle de değerlidir (Çağlıtütüncügil, 2013).

19. yüzyılın ikinci yarısında bu duvar resimlerinde yeni teknikler uygulanmaya başlanmıştır. Özellikle bu dönemde yağlı boyanın kullanılması önemli bir yeniliktir.

Doğrudan sıva veya ahşap üstüne yapılanların yanı sıra duvar veya tavan kaplama tahtaları üzerine deri veya keten bezi gerilerek bir tür tuval oluşturulmuş ve bunların üzerlerine yağlı boya ile resimler yapılmıştır(Tunçer, 2008).

2.2.1. Kalem İşi Tarihçe

Türk sanatının bütün kollarında olduğu gibi, resim ve süsleme sanatlarının da kökleri, Orta Asya'ya, Türklerin tarih sahnesine çıkıp yaşamaya başladıkları devirlere kadar uzanır(Hatipoğlu, 2008:37). İnsanlık tarihinin ilk mekânları olan mağaraların duvarlarının aynı zamanda birer anlatım alanı olduğu dönem bizim için yazılı kültürden daha önemlidir. Bu dönem resimleri insanlık tarihinin ilk görsel kaynakları olmuştur(Özden, 2009:74). Türk topluluklarına mal edilecek bu kaya resimlerinin üslûplarında, milattan önceki devirlerden Göktürk devri sonuna kadar, teknik ve estetik bakımdan fazla bir değişikliğin olmadığı anlaşılmaktadır(Çoruhlu, 1998:66).

Tarih boyunca her dönemin yaşamını yansıtacak duvar resimleri farklı teknik ustalıklarda ve çok sayıdadır. Eğlenceleri, törenleri, inançları gösteren toplumsal içerikli çalışmalar ayrı bir konudur. Bu çalışmada sözü edilen duvar resmi; tasarlanmış, ısmarlanmış duvar resimlerinden farklı olarak; doğrudan yaşanan gerçekliğin imge olarak aktarımının hiçbir estetik kaygı gütmeyen resimlenmesidir. Gerçekçi ve yalın haliyle mağara dönemi ve günümüz kent duvarlarının kullanılmasındaki paralellik ön planda tutulmuştur. Her iki dönemde de uygulama aşamasında sanat terminolojisinde yer alan akım ya da üslup kavramlarının dışında bir yaklaşım geçerlidir. Vahşi doğaya karşılık günümüzde vahşi kapitalizmin, savaş gerçeğinin, çevre sorunlarının, insanı tehdit eden bütün olumsuzlukların sorgulandığı, eleştirildiği yüzey olarak duvar önemli bir yer tutmaktadır(Özden, 2009:72).

Bu duvar resim ve süslemeleri, düşünce ve uygulama tekniği bakımından kalem işi tezyînâtının ilk örnekleri olma özelliğini taşımaktadır.(Hatipoğlu, 2008:38). Süsleme sanatlarımızda görülen birçok motifin ilk örneklerinin VIII. Ve IX. Yüzyıl Uygur Türkleri tarafından yapılmış olan sanat eserlerinde görmekteyiz(Keskiner,1990:1). Türkler'in İslamiyeti kabulü Karahanlılar döneminde olmuştur(Aslanapa, 1990:15). Karahanlılar döneminde Orta Asya'nın değişik yerlerinde mimari eserler meydana getirilmiştir. Devrin en önemli yapılarından olan Tirmiz Sarayı'nda girişin tam karşısında bulunan taht salonunun duvarlarında zengin alçı süsleme ve bezemeler bulunmaktadır(Ödekan, 2008:824).

977 yılında Sebük Tekin'in kurduğu Gazneliler Devleti(Merçil, 1996:481) tarihi kaynaklara ve özellikle Muhammed b. Abdülcebâr El- Utbî'nin nakillerine göre, günümüzde hiçbir izi kalmayan ve Gazne'lilere âit en önemli eser olan Arûs-i Felek

Camii'nin ağaç direkleri üzerine, ilkbahar bahçesini andıran çeşitli renklerde bezemeler işlenmiştir(Aslanapa, 1993:73).

Anadolu Selçukluları ve Beylikler dönemlerinde de bezeme sanatı alanında önemli eserler verilmiştir. 1071'de Malazgirt Zaferi ile beraber Anadolu fethedilmiş, İznik ele geçirilerek Rum Selçukluları ya da Anadolu Selçukluları diye adlandırdığımız bir devlet kurulmuştur(Kuban, 2002:14).

Anadolu Selçuklularına ait ahşap üstü kalem işi bezemeli en eski örnek, M.1273 tarihli Afyon Ulu Camii'dir. Nakkaş Hacı Murad Bin Mahmud adındaki bir sanatkârın, yapıdaki sütun başlıklarını ve kirişler üzerine bitkisel motifler ve Esmâ-ül Hüsna (Allah'ın 99 ismi) yazıları ile bezediğinden söz edilmekteyse de günümüze ancak bir kaç örnek gelebilmiştir(Önge, 1969:11).

Büyük Selçuklular önemli eserler vücuda getirmişlerdir ama kalem işi ve duvar resmi konusunda verdikleri eser bir ikiden öteye gidememiştir. Tahribi kolay korunması zor olan bu tür eserlerin günümüze gelebilmesi bile bir başarıdır. Fakat Bağdat Mustansiriye Medresesinin süslemelerinde, kümbetin içinde Selçukluların en eski kalem işleri, duvarları ve kubbenin içini kaplamaktadır. Kubbedekiler dökülmüştür. Duvarlarda zincirlere asılmış madeni kandil motifleri bunların üstünde daireler içinde tavus kuşları, yıldız gibi süslemeler mavi, açık yeşil, pembe, kahverengi, ve siyah renk kullanılmasıyla işlenmiştir(Üçer, 1989:10).

Osmanlı döneminde en erken kalem işi örnekleri ile İznik'teki XIV. Yüzyıl ortalarına tarihlendirilen Kırkkızlar (Kırgızlar) Türbesi'nde karşılaşılmaktadır(Ödekan, 2008:810). Kırgızlar türbesi dört tarafı açık üst tarafı pencereci bir mekândır. Kubbesinde sıva üzerine yapılmış kalem işi vardır. İnce dallar üstünde Rumiler vardır. Rumilerin rengi kırmızıdır. Zemin kirlili beyazdır(Üçer, 1989:15).

XIV. yüzyılın ilk yarısı içinde yapıldığı düşünülen Bilecik Orhan Gazi İmaret, kalem işleri ve malakâri tezyînatı bakımından çok önemli bir yapıdır(Demiriz, 298). XIV. ve XV.yüzyılda Osmanlı kalem işi bezemelerinin en zengin örnekleri Bursa Yeşil Camii (1419), Bursa (1447) ve Edirne Muradiye Camileri (1436), Edirne Üç Şerefeli Camii (1438-47), İstanbul Davud Paşa (1485) ve Rum Mehmed Paşa (1471) Camileri'nde görülmektedir(Ödekan, 2008:810). Edirne Üç Şerefeli Camii (1438-47) Bursa' dan İstanbul'a geçişte kalem işi olarak son döneme aittir. Caminin hemen hemen her yeri işlenmiştir ve Barok üsluptadır(Üçer, 1989:15). 1471-1472 tarihli Rum Mehmet Paşa Camii'nde, büyük kubbenin ortasında, kubbe pencere alınlıklarında, yarım kubbe ile büyük kubbenin bağlandığı kısımda ve kemerlerde sıva üzerine palmet ve rumi motifleri ile bezenmiş kalem işleri görülür(Nemlioğlu, 1998:149).

XIV. ve XV. yüzyıllarda tezhip ve cilt sanatlarına koşut olarak gelişim gösteren kalem işleri, Osmanlı'nın klasik dönemi olan XVI. yüzyılda çini ve dokuma sanatlarının etkisi altında gelişimini sürdürmüştür(Ödekan, 2008:810).

Klâsik dönem kalem isî tezyînatında, rûmî, bulut, hatâî, penç, gonca ve yaprak gibi motiflerin kullanıldığı desenler, devrinin tezhip anlayışında ve kalitesinde uygulanmıştır. Yine XVI. yüzyılda, Osmanlı tezyînatının özgün üslûbu sâz yolu, diğer tezyîni sanatlarda olduğu gibi kalem isî bezemelerde de kullanılmıştır(Mahir, 1988:28).

Klâsik devir Osmanlı camilerinin birçoğunun kalem isî bezemeleri, devrinden sonra yapılan restorasyonlarda, döneminin moda anlayışına göre yapılan bezemelerin altında kalarak kaybolmuştur(Renda, 1986:79).

XVI. yüzyılın önemli yapılarından İstanbul - Şehzade Camii'nin restorasyonunda, orijinal kalem işi bezemelere ulaşılmaya özen gösterilmiş, alttan çıkarılan kalem isî ve malakârî bezemeler korunmuştur(Demiriz, 1979:302).

XVII. yüzyıla gelindiğinde ise bu dönem Osmanlı sanatının en anıtsal örneklerinden biri olan Sultan Ahmet Camii ve Külliyesi'nin temelleri atılmıştır(Sözen, 1986:249). XVII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren, nakkaşlar, klâsik Osmanlı motif ve desenlerini, yeni anlayışlarla boyamaya başlamışlardır. Avrupa'dan gelen yeni etkilerle, düz yüzeyler halinde sürülen renkler tonlamaya başlamış, çiçekler katmerleşmiş ve saplarından kurdelelerle bağlanmışlardır(Bağcı, 2004:751).

Osmanlı bezeme sanatında XVII. yüzyıl sonlarından itibaren Batı etkisi görülmeye başlanmış ve bu etki XVIII. yüzyılda giderek artarak Türk rokoku denilen bir üslubu ortaya çıkarmıştır(Keskiner, 1990:2).

Sultan III. Ahmed döneminde (1703- 1730) Fransa ile ilişkilerin geliştirilmesi amacı ile Yirmi Sekiz Çelebi Mehmet Efendi Fransa'ya gönderilmiştir(Tuncer, 131). Mehmet Efendi Fransa'da gördüğü sarayların görkem ve ihtişamından çok fazla etkilenmiş ve bunların benzerlerinin Osmanlı ülkesinde de yapılmasını önermiştir(Kuban, 2002:285-286). Batı ile ilişkilerin geliştiği bu dönemde mimari alanda da yoğun çalışmalar yapılmış, klasik Osmanlı mimarisinin mimari ve bezeme öğeleri yerini Fransız barok ve rokoku üsluplarının mimari ve bezemelerine bırakmıştır. Osmanlı'nın klasik motifleri de yerlerini, bezemeyi yapanların kendi ülkelerinde yaygın olarak kullandıkları motiflere bırakmıştır(Sözen, 1986:28).

Bundan sonra Batılı unsurlar, çok geçmeden Osmanlı sanatını tesiri altına almış, klâsik anlayışa göre daha hareketli ve hafif görünen Barok, Rokoko ve diğer Avrupa üslûpları, dini ve sivil mimaride, kitap sanatlarında, kalem işi bezemelerinde ve daha birçok el sanatlarında görülmeye başlamıştır. Fakat yeni koşulların zorladığı bir kültür değişimi yaşanırken, köklü geleneklere bağlı Osmanlı sanatının yeni etkenlerle biçim değiştirmesi belli bir süreci gerektirmiştir. Bu döneme ait bazı eserlerde, yeni akımın izleri bulunmakla birlikte, bazılarında ise klâsik anlayışın henüz devam ettiği görülmüştür(Demiriz, 303).

2.2.1.1. Kalemîşi (Kalemkari)

Türk sanatında mimari ya da taşınabilir malzeme üzerine, ince kıllı kalem fırçalar ile tezhip sanatına benzer şekilde yapılan bezemeye “kalemisi” , “nakış” ya da “kalemkari”denir. Bu sanatı icra eden sanatçıya da “kalemkâr”ya da “nakkaş”adı verilir.

Tekniği, kuru zemin üzerine bezeme olan bu süsleme, “duvar resmi” ve “fresk ”gibi adlarla anılmış, diğer bezemelerle karıştırılmıştır. Ancak, kalem işi, farklı uygulama alanları ve bezeme ilkesi ile öteki duvar resimlerinden ayrılmaktadır(ESA, 2008: 810).

Kalem işi, benzeri olan fresk tekniği ile karıştırılmamalıdır. Fresk, alçı yüzeye boyanın sulu boya gibi sürülerek uygulandığı bir resim tekniğidir. Boya yaş siva üzerine sürüldüğünde derinlemesine işler. Kalem işi daha yüzeyseldir(Özkeçeci ve Özkeçeci, 2007: 240).

2.3. XIX. Yüzyıl Kalem İsi Bezemelerinde Kullanılan Üslûplar

2.3.1. Barok Üslûbu

Portekizce’de “tam yuvarlak olmayan düzensiz inci” anlamına gelen “*barocco*” sözcüğünden gelen barok, mecazi olarak “tuhaf, gülünç, tutarsız” manasını içermektedir(ESA, 2008: 181).

Türkiye’de Barok, Batı’daki tarihi gelişmenin tersine, rokoko bezeme motiflerinin benimsenmesi ile başlayan bir sanat üslûbunu izleyerek mîmari tasarıma girmiştir (Kuban, 1995).

Barok dönem süslemeleri genelde yapıların dış çephelelerini süslemede dantela şeklinde ön plana çıkmasıyla ünlüdür. Stilize edilmiş şekilde kıvrık dalların yer aldığı bitkisel motiflerin bulunduğu, batılılaşma döneminde adını yazmış bir döneme ait süsleme tarzıdır. Süslemede görülen kabarık biçimler, geometrik Rönesans biçimlerinin dönüşmüştür.

Büyüklik etkisinin aranan bir özellik olduğu bu üslupta yalın antik çağ biçimleri kullanılmış, bezeme sınırlı tutulmuş, düz yüzeylerde çok alçak kabartmaya yer verilmiştir(ESA, 2008: 92). Resimdeki hacim ifadesi ışık-gölge ile elde edilir. Mevzii, tek noktadan gelen ışık, biçimlendirmede esas olur(Turani, 2007: 19).

Şekil, desen ve plan yönünden Avrupa baroğundan farklı olmayan Türk Barok’unda, Bize özgü olarak şükufe yani çiçek buketleri ve perspektif hatlı manzaralar yer alır. Türk klasik üslubundan farklı olan bu tarz yaprakları, motifleri, formları ile tamamen bize yabancısıdır. Hurma dal ve yaprakları, akant yaprakları, enginar yaprakları, kartuşlar ve türk sanatı kısmında ek olarak şukufeler çiçek motifleri ve meyve tabakları vede manzaralar kullanılan motifler ve tamamlayıcı unsurlardır.

2.3.2. Rokoko Üslûbu

Rokoko, etimolojik kökeni tam olarak bilinmemekle birlikte, Fransızca’da “çakıl taşı” anlamına gelen “*rocaille*” (rokay) ile “barocco” (barok) sözcüklerinin birleşiminden doğmuştur(ESA, 2008: 1326).

Fransa’da ortaya çıkan ve 18. Yy boyunca tüm Avrupa’da yaygınlaşan hafif, eğlenceli ve dekoratif bir üsluptur. Özellikle bir iç mekan dekorasyon üslubu olan rokokonun göze çarpan özellikleri hafiflik zariflik ve oyuncaklı bir işçilik ile pastel renklerdir.

Türk rokokosun da stunlar ve ikili kemerden oluşan şekiller ana çizgileri oluşturmaktadır. S ve C şeklinde kıvrımlı, ince işçilikli dallar bu stunları sarar, ihtişam en gözde çizgiyi oluşturmakta, şatafatlı bir görünüm, insanın gözünü boyamak istercesine ön plandadır. Türk rokokosunda desen gül, sümbül ve diğer çiçeklerle takviye edilmiş ve güçlendirilmiş vede türk zevkine daha uygun bir hale getirilmiştir. Zaten Avrupa’da bile ayrılmakta güçlük çekilen barok ve rokoko türk üslubu ile büsbütün bir birlik içine girmiştir. Türk Rokokosu Türk baroğu ismini almıştır. Avrupada ki süsleme tarzıyla pek farklı olmayan türk rokokosuda iki kemerli stunla, havuzlu, bahçe tasvirli bol çiçekli(gül, sümbül, nergis vb...) desenleri içerir (Üçer, 1989: 47).

2.3.3. Ampir Üslûbu

Yeni-Klasik (Neo-Klasizm) akımın bir evresi olan bu üslup, Fransa’da Napoleon’un imparatorluk yıllarında (1804-1814) ortaya çıkmış ve etkisini mimarlık ve dekoratif sanatlarda göstermişti(Sözen ve Tanyeli, 1999: 19).

Ampir üslubu II. Mahmut zammında yetişmiş olan bazı yabancı mimarlar ve o mimarların yapmış oldukları dekoratif ürünler sayesinde Osmanlıya girmiştir. Bu dönemde yapılmış pek çok eser Avrupadaki üslup şeklinden büsbütün ayrılmış ve dönemin türk zevkine uygun bir hale gelmiştir . Buna Türk Ampir üslubu denmiştir.

Türkiye’de Ampir üslubu 1808’den 1874’e kadar devam etmiştir.Avrupa’dan gelen mimarlar İstanbul’da yenilik olmak üzere meydana getirmişlerdir. Bu üslup güya sanatı modernleştirmek ve avrupalaştırmak düşüncesiyle ortaya atılan ve 30 sene kadar devam eden ve bu süre içinde çok moda olan bir üsluptur. Bizde yasak olan hayvan ve insan figürleri yerine, bitki kompozisyonları, rumi forları, çiçekler kullanılmıştır(Üçer, 1999: 69).

2.3.4. Eklektik Üslup

“Seçmecilik” olarak da bilinen bu üslup, felsefede birbirinden ayrı düşünce parçalarını yeni bir düşünce bütününde kaynaştırma ve bütüne kavuşturma yöntemidir(ESA, 2008: 446).

Sanatta ise eklektisizm, başka geçmiş çağların sanatlarına yönelip onların üsluplarından seçilen öğeleri yeni bir tasarım içinde kullanma eylemidir(Turani, 2007: 38).

XIX. yüzyılın sonu ve XX. yüzyılın başlarındaki bu seçmeci davranışlara rasyonel bir tutumla karşı koyma, Batı mimarisindeki en önemli kültürel davranış olmuştur. Bununla birlikte, Osmanlı’da da görülen seçmeci davranış toplumun malı olmayıp, Batı hayranlığının bir sonucu olarak doğmuştur(Sözen ve Tanyeli, 1975: 345).

2.4. Kalemîşi Kullanım Alanı

Kalemîşleri farklı tekniklerle uygulanarak Yüzyıllar boyunca Türk Sanatlarının bir kolu olmuş, sivil, dini, askeri, mimari yapıların iç ve dış mekânlara süsleme unsuru olmuştur. Binaların(cami, köşk, konak vb.) el değmeyecek kadar yükseklikteki kısımlarını(tavan, kubbe, duvar vb.) bezemek için sıva, ahşap, taş, mermer, deri ve bez üzerine Kalemîşi tekniği uygulanmaktadır.

2.5. Kalem İşinde kullanılan malzemeler

2.5.1. Boya

Renk vermek veya dış etkilerden korumak için gereçlerin yüzeyine uygulanan ya da içlerine katılan renkli madde(Hasol, 2005: 97). Eskiden tüm boyalar doğal yollardan elde edilirmiş. Bunlar toprak ve kök boyalardır. Günümüzde sulu boya, akrilik boya, guaj boya gibi boyalar kullanılmaktadır(Kurfeyz, 2003: 12).

2.5.2. Altın

Tezhipte olduğu gibi kalem işi içinde çok önemli bir malzemedir(Özcan, 2002: 305).

2.5.3. Fırça

Bir şeyin tozunu, kirini gidermekte ya da bir yüzeye boya, vernik sürmekte kullanılan ve birarada bağlanmış kıllardan, yapay(naylon) veya bitkisel tellerden yapılan alet(Hasol, 2005: 170).

2.5.4. Kömür tozu

Kâğıt üzerine çizilmiş olan desen konturlarından iğne ile sık sık delinir. Bu delikler üzerinden tülbent bir torba içine konulmuş kömür tozu veya toz boya hafif hafif tamponlanmak suretiyle desen kâğıdın altında bulunan kumaşa geçirilmiş olur(Kaya, 1980: 9-14).

2.5.5. Kalem

Yazmaya veya çizmeye yarayan çubuk şeklinde araç(Hasol, 2005: 235). Günümüzde kalem işi tezyinatında desen çiziminde kullanılmakla beraber, teknoloji ürünü 0.3-0.5mm kalınlığındaki kalemler de kullanılmaktadır(Hatipoğlu, 2007: 19).

2.6. Kalemışinde Kullanılan Motifler

2.6.1. Bitkisel Motifler

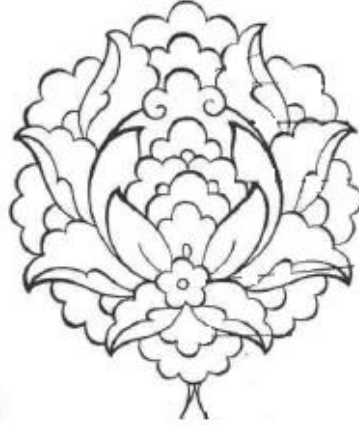
Tezyînde çok kullanılan ve zengin çeşitliliğe sahip olan bitkisel motifler kaynaklarını tabiattaki çiçeklerden alırlar.

İslam bezemesinin önemli bir grubunu oluşturan Türk bezeme sanatında bitkisel öğeler, çiçekler, yapraklar, ağaçlar ve meyvelerdir. Çiçekler içinde doğal betimlemeler dışında Hatâyî olarak adlandırılan, kökeni belli olmayacak biçimde stilize edilmiş örge grubu önemli bir yer tutar(ESA, 2008: 237).

Selçuklular döneminde tezyînde rûmî ve geometrik motifler kullanılmışken, Osmanlı döneminde bitkisel olanlar ön plandadır. Türk sanatında kullanılan motifler genellikle stilize edilmişlerdir. Sanatçılar çiçekleri gördükleri biçimde değil hayal dünyaları ve

sanatsal birikimleriyle yoğurarak soyutlamışlardır. Figüratif öğelerden kaçınmışlar bitkisel kompozisyonlarla sanatlarını ortaya koymuşlardır. kompozisyonlarla sanatlarını ortaya koymuşlardır.

Hatâyî: Hatâyî motifinin kaynağının nilüfer çiçeği olduğuna dair rivayetler vardır. İris, zambak gibi çiçeklerle de benzer özellikler gösterenlerine rastlanmıştır(Özsoy, 2013: 35).

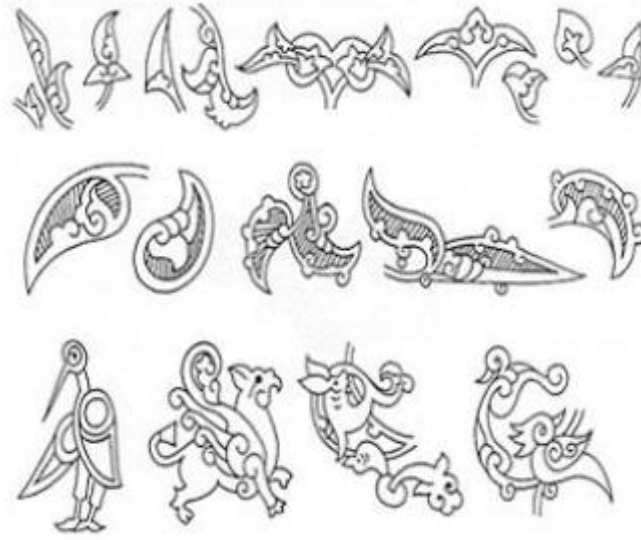
Fotoğraf 2.1 Hatâyî (Biol ve Derman, 2008: 65)

Rûmî: Anadolu Selçuklularının üsluplaştırdıkları filiz, yaprak ve hayvan örgelerinden meydana gelmiş kıvrıkdal süslemesi(Hasol, 2005: 397).

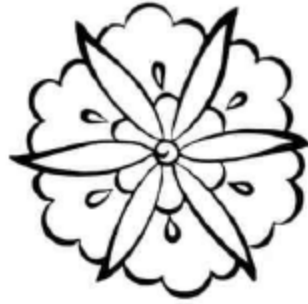
Fotoğraf 2.2 Rumi (Biol ve Derman, 2008: 183–191)

Çizilişlerine göre Rûmî çeşitleri: Sade Rûmî, Dendanlı Rûmî, İşlemeli Rûmî, Sencide Rûmî, Sarılma Rûmî (piçide Rûmî), Hurdelenmiş Rûmî.

Fotoğraf 2.3 Sitalize edilmiş rumi motifler (C. Keskiner)

Penç: Bu motif bitkisel kaynaklı olup, herhangi bir çiçeğin kuşbakışı görüntüsünün üsluplaştırılarak çizilmesiyle elde edilir. Yaprak sayısına göre farsça isimler almıştır (Birol ve Derman, 1995: 47).

Fotoğraf 2.4 Penç (Birol ve Derman'dan)

Yaprak: Bitkilerin bir parçası olan yapraklar tabiattaki örneklerine benzeyen sade görünümlü motiflerdir. Çoğunlukla altınla boyanırlar. Tek yaprak formu bitkisel süslemenin temellerinden sayılır. Tezhipte genelde çok küçük ve basit formdaki yapraklar halkâr tekniğinde daha detaylı çizilip renklendirilmiştir (Özsoy, 2013: 33).

Fotoğraf 2.5 Yaprak (C. Keskiner'den)

Goncagül: Gonca gül motifi, tam açılmamış gonca halindeki bir çiçeğin dikine kesitinin üslûplaştırılarak çizilmiş seklidir. Gonca motifinde, tohum kısmı ya hiç görülmez veya kısmen görülebilir. Taç ve çanak yaprakları bellidir (Biol – Derman' dan).

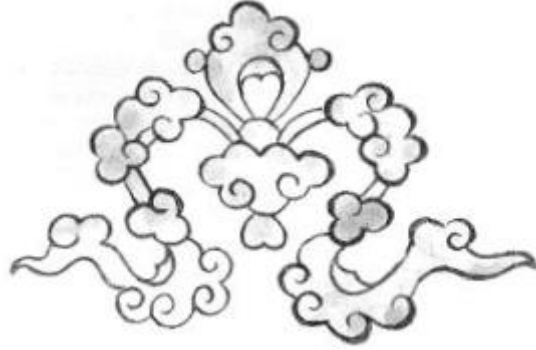
Fotoğraf 2.6 Gonca gül çizimi (Megep' ten)

Yarı Üslûplaştırılmış Çiçekler: Doğadaki çiçekler, bezeme sanatımızda natüralist anlamda çizilerek ya da stilize edilip üsluplaştırılarak kullanılmışlardır. Avrupa sanatının etkisiyle natüralist çiçek çizimleri sanatımıza girmiş ve pek fazla rağbet görmemiştir. Çini Sanatında kullanılan çiçekler yapı itibari ile çiziliş şekillerine göre üstten, yandan veya profilden olmak üzere üç başlıkta toplanmıştır(Biol ve Derman, 2008: 65). Doğadaki çiçeklerin, üslûplaştırılmalarına rağmen karakterlerini kaybetmeden çizilmiş şekilleridir(Biol ve Derman, 1995: 113).

Fotoğraf 2.7 Yarı Stilize Çiçek Motifleri (Megep' ten)

Bulut: 15.16.yüzyılda bolca kullanılan bu motif sonraki yüzyıllarda çok azalmış, bazense ortadan kaybolmuştur (Özcan, 2002: 3).

Fotoğraf 2.7 Bulut Motifi (C. Keskiner'den)

2.6.2.Hayvansal Motifler

1. Hayal mahsûlü, efsanevi hayvan motifleri
2. Tabiatta görülen, üslûplastırılmış hayvan motifleri

Türk tezyînâtında, üslûplastırılarak süsleme unsuru olarak kullanılan hayvan motifleri, aynı zamanda farklı bir karaktere bürünerek kudret, bereket, saadet ve uğur gibi sembolik anlamları da tasımlardır (Bırol ve Derman,1995: 169).

2.6.3.Geometrik Motifler

Geometrik bezeme çember, üçgen, kare, çokgen ve çok köşeli yıldızların oluşturdukları bezeme grubudur (ESA, 2008: 237). Geometrik desen çok defa yardımcı başka elemanlarla birleştirilmeden bütün yüzeyi kaplamıştır. Zaman zaman geometrik motiflerin birincil eleman olduğu; çizgilerin aralarının bitkisel veya Rûmîli kıvrımlar gibi farklı kökenli motiflerle doldurulduğunu görürüz. Bazen de tersine, geometrik desen, bitkisel motifler için dolgu olarak kullanılmıştı (Demiriz; 2000: 7).

Zencerek: Zincir anlamındadır. Zencirek de denir. Özellikle Osmanlı dönemi tezhip sanatında sayfa kenarlarını bezeyen zincir biçimindeki şerit (ESA, 2008: 1653).

Fotoğraf 2.8 Zencerek Motifi (A. Akar- C. Keskiner'den)

2.7. Kalem İşlerinde Kullanılan Teknikler

2.7.1. Sıva Üstü Kalem İşi

Duvar ve tavan süslemelerinde sıva üzerine fırça ile işlenen renkli desenlerdir(Öney, 1989: 32). Sıva üstü kalem işi iki farklı teknikte uygulanmaktadır;

–Kuru sıva yüzeyine sürülen kireç badana üzerine toprak, bitkisel veya metal oksit boyaların yapıştırıcı özelliği olan(Arap zamkı,yumurta akı ve tutkal adı altında yapıştırılan) malzemelerin kullanılmasıyla uygulanan teknik.

–19.yy başında keşfedilen suni(yağlı) boyaların kullanılmasıyla uygulanmaya başlanmıştır. Horasan veya çimento harçlı sıva üzerine, alçı sıva ve macun çekilerek düzgün zemin hazırlanır daha sonra suni yağlı boyalar ile kalem işi bezeme uygulanır (Hatipoğlu, 2007: 36).

2.7.2. Ahşap Üstü Kalem İşi

Ahşap üstü kalem işleri, sıva üstü kalem işlerinden sonra Osmanlılarda çok uygulanan bir tekniktir.

Bu teknik; sıva üstü işlere göre daha dayanıklıdır ve günümüze hiç Restore edilmeden ulaşan 500 yıllık örnekleri vardır. Bunun nedeni Dış etkenlerden korunan yerlere uygulanması ve yapıldıktan sonra nakışlar üstüne bir sır tabakası çekilmesidir. Bu işlere lake adı da verilir ki sır tabakası olarak, inceltilmiş beziryağı veya vernik kullanılır (Usal, 2006).

2.7.2.1. Edirnekâri

Edirne de ahşap ve deri üstüne boyayla yapılan bezeme, edirnekâri bir telvin(boya ve renk verme) sanatıdır. Edirne işi olarak bilinir.14. yüzyıldan beri Edirne konutlarında tavan kapı ve dolap kanadı, saat, sanduka, sandık, çekmece, kelamdan, rahle vb. eşyanın yapımı gelişmiş. Bütün eşyaların bezemesinde uygulanan Edirnekâri tekniğinde doğal çiçeklerle oluşturulmuş öğeler en ince ayrıntılarına kadar işlenir (ESA, 2008: 502).

2.7.2.2. Lâke

Ahşap yüzey üzerine bir kaç katman halinde uygulanan reçine esaslı bir tür vernik. Lakenin hammaddesi Japon lak ağacından elde edilir (Sözen ve Tanyeli, 2011: 188). Gürgen veya ceviz ağacı üzerine işlenen motiflerin zeminlerine önce sülyen astar çekilir, sonra zemin rengi sürülür desen silkeleme metoduyla zemine geçirilir, düşünülen renklerle nakş edilir, kullanılan malzeme arap zamkı ve toprak boyadır (İrteş,1990: 174).

2.7.3. Taş ve Mermer Üstü Kalem İşi

Bu teknikte desen, herhangi bir ara madde kullanılmadan direkt olarak boya veya varak altınla mermer üzerine uygulanmıştır. Kullanılan boya malzemesi tutkallı veya yağlıboya türündendir. Mermerin parlaklığı, boyalara yansiyarak çok canlı bir görünüm kazandırmaktadır. Osmanlı mimarisinde, klâsik dönemde, taştan ziyade mermer kullanılmıştır. Genellikle mihrapların, minberlerin ve kitabelerin mermer eserler olduğu görülmektedir. Osmanlı sanatının geç dönemlerinde, barok ve rokoko süslemeler çok defa mermere işlenmiş, özellikle çeşme ve sebillerdeki bu tarz mermer kabartmaların birçoğu, boya ve varak altınla bezenmiştir(Hatipoğlu, 2007: 28).

2.7.4. Deri ve Bez Üstü Kalem İşleri

Keten bezi gerilerek tuval yapılarak üzerine uygulanan bezeme tekniğine bez üstü kalem işi tekniği denmektedir. Ahsabın zamanla çatlamasından veya birbirinden ayrılmasından dolayı boyalar döküldüğünden, ahsap üzerine bez gerilerek bezeme yapılmasıyla daha kalıcı olan bu teknik önem kazanmıştır(Nemlioğlu, 1989: 17).

2.7.5. Malakâri Tekniği Kalem İşi

Tavan ve duvarlara alçak kabartma olarak yapılan renkli alçı bezeme. Malayla çalışıldığı için malakari denmiştir. Malakari, alçı bezemeyle kalemkârının birleşiminden oluşan bir bezeme türüdür(ESA, 2008: 988).

2.7.5.1. Sade Malakari

İç sıva tazeyken desen çıkarılır. Öğelerin bulunduğu yüzeylere geniş başlı çiviler mihlanır ve çivileri örtecek kadar alçı, malayla sürülür. Böylece öğelerde hafif bir kabarıklık elde edilir, alçı kuruduktan sonra önce ağaç sistireyle yüzü perdahlanır ve alçı bıçağıyla zemin düşürülerek desen çıkarılır. Zemin ve desenin gerekli yerleri boyanır genellikle aralar boyalı, kabarık yerlerse beyazdır(ESA, 2008: 1156).

2.7.5.2. Müzeyyen Malakâri

Bu teknikte motiflerin iç bünyeleri oyularak desenlerde detaylar sağlanmış olur(Taş, 2011: 24).

2.7.5.3. Hendese Malakâri

Geometrik tarzda oluşan tarzıdır(Taş, 2011: 25).

2.7.5.4. Rölyef Malakâri

Mermer oyma işçiliğinde olduğu gibi detaylar belirlenerek zeminle desenin yanlardan kaynaşması sağlanarak kesilme işlemi yapılır en son olarak renk kullanılacak yerler ince kıllı fırçalar ile boyanır(Taş, 2011: 25).

2.8.Kalemişi Tekniğinin Uygulanışı

Kalem işi tekniğinde uygulamaya geçmeden önce desen hazırlıklarının çok iyi yapılması gerekmektedir. Desen bu tekniğin en önemli aşamasıdır. Desen olmadan kalem işi çalışmasından söz etmek mümkün değildir. Desen çizimi yapıldıktan sonra desenin delinmesi, desenin uygulanacak olduğu alana (duvar, tavan, kubbe vb...) silme yöntemi ile geçilmesi en son aşama olarak boyanması ve tahrir çekilmesidir.

2.8.1. Desen

Desen, diğer tezyini sanatlarda olduğu gibi, kalem işi tezyinatının da en önemli aşamasıdır. İyi bir kalem işi bezeme ortaya koymak için öncelikle çok iyi bir desenin çizilmesi gerekmektedir. Çünkü tezyinatın özü desen bilgisidir. Desenin yapı taşları ise motiflerdir. Bütün bu uygulamalarda kullanılan desenler, ana prensipleri, kuralları ve motifleri bakımından, aynı esaslara dayanır. Fakat desende kullanılacak malzemenin cinsine, işleyiş tekniğine, yerine, seyretme uzaklığına göre detaylar ve renklerde farklılıklar mutlaka olur(Sertyüz, 1998: 7).

Bezenecek alanın sınırları, desenin ve motiflerin büyüklüğü ve çeşidi amaca uygun seçilmelidir. Özet olarak tezyinatta desen tasarımı, sanatkârın sanat yeteneğinin mihenk taşıdır. Hayal gücünün erişebildiği zenginliği, zevkini ve kazanmış olduğu bilgi birikimini gösterir. Bu sebeple eserin ruhu, desendeki çizgilerde gizlidir. Eserdeki estetik, ince-kalın çizgilerin bir ahenk içinde dile gelmesiyle sağlanır(Birol, 2010: 109).

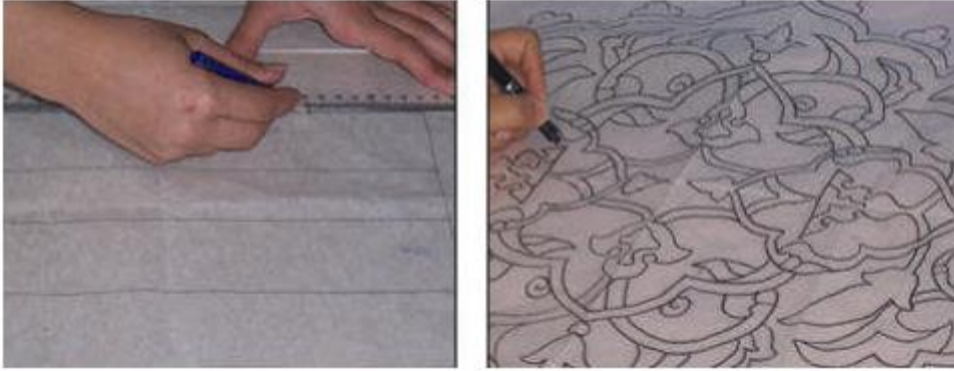
Desenin çiziminde en belirleyici unsurlardan biri de uygulanacak olan alandır. Alanın büyüklüğüne göre hazırlanacak olan desenin kompozisyonlarda boyut farklılık gösterebilir.

2.8.2. Desen Planının ve Desenin Çizilmesi

Tasarıma başlarken ilk iş, desenin yer alacağı alanların sınırlarını çizerek şeklini belirlemektir. Yazıyı çerçeveleyecek cetvellerin, ara suyunun kalınlığı (bordür), sayısı, en dışta yer alacak olan kenar suyunun kalınlığı seçilerek işaretlenir. Böylece bezenecek alanların son şekli net olarak ortaya çıkar ve buralara uygun desenler düşünülür. Zira tezyini sanatlarda hiç unutulmaması gereken önemli noktalardan biri, bezenecek yere göre desenin tasarlanması ve bunun planının yapılmasıdır. Çünkü bezenecek nesnenin özellikleri, bulunduğu durum ve süsleme maksadı dikkate alınarak desen hazırlanır(Birol, 2010: 110).

Desen işleneceği alana göre simetri gerektirir. Desenin çizileceği alan belirlendikten sonra simetri eksenleri çizilerek motifin yapılacağı alan belirlenmelidir. Kubbe içlerine yapılacak kalem işlerinde ise durum biraz daha farklıdır. Kalem işi çalışmasında simetri eksenlerini bulma işlemine taksimat adı verilir. Taksimat kubbe içerisindeki pencere sayısına göre yapılmalıdır. Kalem işi çalışmalarında belirlenen desenler çizilirken kubbeden başlayarak duvarlara kadar mekânın tamamında desenlerde kullanılacak motif ve renkler arasında ayrıca da motiflerinde kendi aralarında uyum ve üslup birliği olmalıdır. Uygulanan desenler tasarlanırken desenlerin çeşitliliği motifin büyüklüğü nakışın işleneceği yüzeyin yapısı büyüklüğüne ve işlenecek tekniğe göre tasarlanır.

Desen parşömen üzerine çizilir. Desen çizilirken dikkat edilecek ana unsur ise eseri yalınlıktan sıkıcı görünüşlerden korumak daha ilgi çekici bir çehre kazandırmak için desen o devrin bezeme üslubuna uygun biçimde küçük bölgelere ayrılır.

Fotoğraf 2.9 Desen hazırlama (Megep'ten)

Desen planı, desenin iskeleti olduğu için çok önemlidir. Ne kadar sağlam ve düzenli olursa, desen o kadar iyi oturur. Plan helezonlar yardımı ile çizilir. Bu çizim yapılırken alanın büyüklüğüne göre helezonların çapları ve yerleri iyi ayarlanmalıdır. Helezonlar çoğalarak kâğıt üzerindeki alana yayılırken bir yön takip ederler. Bu yayılmaların ters yönde olmamasına dikkat edilmelidir. Planda kargaşa veya belli noktalara yığılma olmamasına, helezonların alana homojen olarak dağılmasına dikkat edilir. Merkezdekilerin çapları daha büyük olup, uçlara doğru gelindikçe çaplar ve motiflerin ebatları da küçülür. Kullanılacak her motif için ayrı helezon şebekesi hazırlamak gerekir. Çünkü bir rumi sapına penç oturtulamayacağı gibi, pecin sapına da rumi motifi konulamaz(Sertyüz, 1998: 14).

2.8.3. Desenin İğnelenmesi

Kağıt üzerine çizilen desenin altına yumuşak bir zemin hazırlanarak desen iğne veya ucu ince ve sivri bir alet ile delinmesi işlemidir. Bunun ucu kâğıdı parçalamayacak şekilde

düzgün sivrilikte iğneler kullanılır Bu aşama desenin uygulanacağı zemine düzenli bir şekilde geçmesini sağlamaktır.

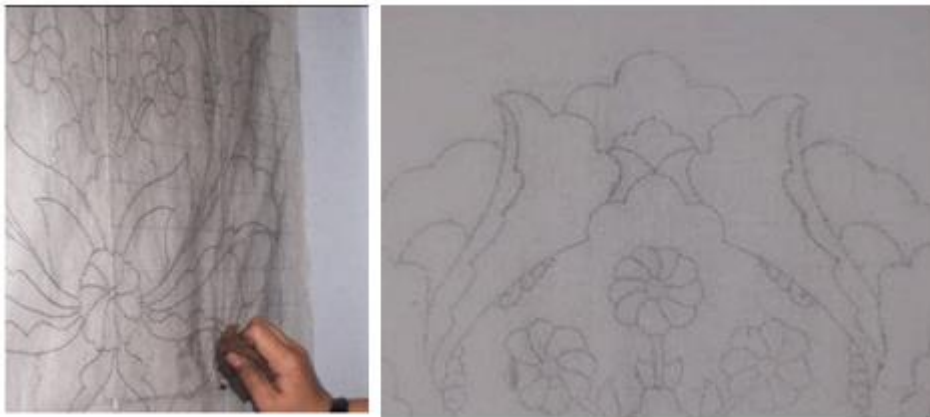

Fotoğraf 2.10 Deseni iğnelenmesi (Megep'ten)

2.8.4. Desenin Silkelenmesi

Hazırlanmış olan desen uygulanacak olan yüzeye (duvar, tavan, kubbe vb.) yerleştirilerek sabitlenir. Sabitlenmiş olan desen hazırlanmış olan içi kömür tozu ile dolu olan bez desen üzerine hafif darbelerle tampon yapılarak desenin zemine geçmesi sağlanır.

Tamponlama işlemi dikkatli bir şekilde yapıldıktan sonra sabitlenmiş olan desen kâğıdı zeminden dikkatli bir şekilde kaldırılır. Böylece desen uygulanacağı zemine geçmesi sağlanmış olur. Bu işlem tamamlandıktan sonra boyama işlemine geçilir.

Fotoğraf 2.11 Silkme yöntemi (Megep'ten) Fotoğraf 2.12 Silkelenmiş desen (Megep'ten)

2.8.5. Desenin Boyanması

Desenin silkelene işlemi gerçekleştikten sonra kalemişi tekniğinde kullanılan kalem denilen fırçalar yardımıyla desen çizilerek renklendirilmeye başlanır. Desenin boyanma işlemi sonlandıktan sonra tahrir çekilir.

Fotoğraf 2.13 Desenin boyanması (Kaya Üçer'den)

Sanatçı ıstakayı bir eliyle tutarak zemine yaslar, tahrir çektiği elini ıstakaya dayayarak dengesini sağlar. İstakanın ucuna sünger takılarak değdiği yüzeye zarar vermesi ve duvarda kayması önlenir.

2.8.6. Tahrîr

Bezemelerin etrafında dolanan ince ve koyu renkte kontür çizgisine tahrir denmektedir. Bu çizgi desenin daha belirgin hale gelmesi ve ortaya çıkmasını sağlamaktadır.

Fotoğraf 2.14 Tahrir işlemi (Megep'ten)

Tahrîr çekerken elin titrememesi, uzun hatların düzgün çekilmesi ve elin dengesini sağlamak amacıyla *ıstaka* denilen yardımcı bir alet kullanılır. 60-70 cm. uzunluğunda ve yaklaşık 1-1,5 cm. kalınlığında, genellikle tahta bir sopa olan ıstakayı, sanatçı bir eliyle tutarak zemine sabitler, tahrîr çektiği elini ıstakaya dayayarak dengesini sağlar. İstakanın ucuna lastik top veya sünger takılarak değdiği yüzeye zarar vermesi önlenir(Hatipoğlu, 2007: 36).

2.9.Yöre ile İlgili Bilgiler

2.9.1. Trabzon'un Tarihi

Doğu Karadeniz bölgesinde yer alan ilin adı mö 7.yy Miletoslu kolonicilerin kurduğu Trapezus kentinden kaynaklanmaktadır. Kaynaklarda "trapezous" "trapezunta", "trapezountos" trapesunt" ve "trabezond" olarak geçen bu ad, tarih boyunca aslını koruyarak bugünkü biçimini almıştır(ESA, 2008: 1529).

M.Ö. 550-332 yılları Pers dönemi olarak kabul edilir. Persler, başlangıçta Trabzon'un özerk yönetimine karışmamış, fakat sonraları üstünlüklerinden yararlanarak koloni kentlerine kendi yöneticilerini getirmeye çalışmışlar hatta I. Dateios, kentlerin Persleştirilmesi yolunda ilk adımı dahi atmıştır. İmparatorluk toprakları "Satraplık"lara ayrılmış ve Trabzon da "Kapadokya Satraplığı" içinde yer almıştır(Bilgin, 1990:59-60). Daha sonraları Doğu Karadeniz öneminden dolayı "Pont Satraplığı" olarak ayrılmıştır. Pont Satraplığı'nın merkezi Amasya olup zamanla sınırları genişlemiştir. Bu dönemde şehirde Yunanlılar olmakla birlikte Yunanlılar'ın Pontosla bir alakası yoktur. Nitekim Pont Satraplığı M.Ö. 520 yılında İran'ın 19. eyaleti olarak kurulmuştur(Goloğlu, 1973:31-33). Perslerin bir ara yenilmesi ile Yunan asıllı koloniler özerkliklerine kavuşur gibi olduysa da Datames, koloni kentlerine otoritelerini yeniden kabul ettirmiştir. Bu satrabın ölümüyle Trabzon muhtar hale geldi. M.Ö. 332'de de Büyük İskender'in hâkimiyeti altına girdi(Tekindağ, 1979:457).

Kısa süren ve geniş bir coğrafyaya yayılan Büyük İskender İmparatorluğunun yıkılmasından sonra Trabzon, bir İranlı asilzade tarafından Kuzey Anadolu'da kurulan Pontus Krallığının (MÖ. 280-66) sınırları içerisinde kalmıştır. Bu krallığın Romalılarca ele geçirilmesiyle Trabzon'da Roma Dönemi başlamıştır. Bu tarihten sonra Trabzon, Roma İmparatorluğu'nun Perslere karşı giriştiği seferler için Önemli bir üs konumuna ulaşmıştır.

Roma İmparatorluğu'nun M.S. 395 yıllarında doğu ve batı olmak üzere ikiye ayrılmasından sonra bölge, Doğu Roma olarak nitelenen Bizans İmparatorluğunun payına düştü. Bir sınır Theması (vilayet) olan Trabzon'daki Bizans hakimiyeti 1204 yılında Haçlıların İstanbul'u işgal etmelerine kadar sürdü. Bu tarihten sonra Trabzon, 1461 yılına kadar, yine Bizans İmparatorluğu'nun uzantısı olarak Konmenos Sülalesinin kurmuş olduğu Trabzon Rum Devleti'nin egemenliğinde kaldı.

Bizans hakimiyetinde kaldığı süre içerisinde Trabzon ve yöresi, Kafkasya ve İran üzerinden giren çeşitli Türk boylarının (Huğ, Sabir, Kuman, Peçenek ve Oğuz) saldırılarına maruz kalmıştır. Bunların bir bölümü peyderpey olarak Trabzon'u çevreleyen dağlık arazilere yerleşmişlerdir. Fakat asıl büyük yığılma 1071 'de kazanılan

Malazgirt Zaferiyle birlikte gerçekleşmiştir. Anadolu'ya hakim olan Selçuklular, stratejik öneme sahip Trabzon'u birkaç kez ele geçirmeye çalışmışlarsa da başarılı olamamışlardır. Fakat bu saldırılar Trabzon Rum Devleti'nin topraklarının büyük bir kısmının giderek Selçuklu egemenliğine girmesine ve ele geçirilen topraklara Oğuzların Çepni boyunun yerleşmesine neden oldu. Bu dönemlerde Trabzon, tarihi ipek yolunun üzerinde olmasından dolayı ticari açıdan büyük kazançlar sağlamıştır. Bu durum giderek kentin zenginleşmesine, Ceneviz ve Venedikli tüccarları kendine çekmesine önemli ölçüde etki etmiştir. 14. ve 15. yüzyıllarda Anadolu ve Balkanlarda büyümesini sürdüren Osmanlı Devleti, Fatih Sultan Mehmet'in 1453'te İstanbul'u fethiyle bir imparatorluk seviyesine ulaşmıştır. Fatih'in güttüğü Anadolu'nun bütünlüğünü sağlamaya yönelik girişimlerinden biri de Bizans'ın devamı sayılan Trabzon Rum Devleti'ni sınırlarına katmak, böylece doğuya (İran'a) ve kuzeye (Kafkasya-Kırım) açılan kapıya sahip olmaktı. Bu amaçla düzenlemiş olduğu sefer 26 Ekim 1461'de Trabzon'u fethederek Osmanlı sınırlarına katmıştır.

Fethin ardından Trabzon ve yöresi "Trabzon Sancağı" adı altında bir idari birim olarak Osmanlı idari sistemi içerisinde yerini almıştır. O devirdeki Trabzon Sancağı, bugünkü Trabzon, Rize, Giresun ve Gümüşhane illerini kapsamaktaydı. Sancak merkezi olan Trabzon, Osmanlı fethiyle birlikte yeni bir döneme girdi. Kentte Türk nüfusu artmaya ve çehresi Türk eserleriyle donanmaya başladı. Bu dönemde ünlü Osmanlı sultanlarından Yavuz Sultan Selim burada valilik yaparken, oğlu Kanuni Sultan Süleyman dünyaya gelmiştir. Bu nedenle Trabzon, tıpkı Amasya ve Kütahya gibi şehzade sancağı olarak anılmıştır.

Trabzon, 19. yüzyılın başlarında bölge ayanlarının neden olduğu çatışmaların odak noktası oldu. Bir ara ayanların kontrolüne giren şehir, daha sonra devlet güçlerinin denetimi altına alınarak, bölge ayanlarının isyanı bastırıldı. Bütün bu ayaklanmalar şehirde ve yörede büyük bir huzursuzluğa ve tahribata yol açmıştır.

Trabzon, tarihindeki en karanlık günlerini I. Dünya Savaşı'nın çıkmasıyla birlikte yaşadı. Osmanlı Devleti'nin Almanya yanında savaşa sürüklenmesi, karşı tarafta yer alan Rusya, İngiltere ve Fransa'nın büyük tepkilerine ve saldırgan tutumlarına yol açtı. Bu durumdan nasibini alan Trabzon, Nisan 1916'da Ruslar tarafından işgal edildi, Şehir ve çevresini hâkimiyet altına alan Ruslar, yayınladıkları emirlerle Türklerin haklarını kısıtlayan, bunun yanında azınlıkta bulunan Rumları şımartan tavırlar sergilediler. Trabzon halkının büyük bir kısmı bu durum karşısında muhacir olup batıya doğru göçe başladılar. Rumlar ise kurdukları çetelerle geride kalan Türklere karşı saldırılarını artırarak hayali Rum-Pontus Devleti'ni kurmak için çalışmalarını hızlandırdılar. Nihayet 1917'de Rusya'da gerçekleşen Bolşevik İhtilali ile Rus Ordusu dağınık biçimde işgal ettiği Türk topraklarını terk etmeye başladı. Bu geri çekilme sonucunda Trabzon 24 Şubat 1918'de işgalden kurtarıldı. Yeniden Türk hakimiyetine geçen Trabzon, bu kez, oldukça harap bir şekilde bulundu. Evler, camiler ve mezarlıklar tahrip edilmiş, bağ ve bahçeler bakımsız halde bırakılmış, halk ise gerek sağlık şartları ve gerekse saldırılar sonucu bitkin durumda kalmıştır.

Mondros Mütarekesiyle I. Dünya Savaşından yenik ayrılan Osmanlı Devleti İtilaf Devletlerinin bir çok yaptırımını karşı karşıya kaldı. 19 Mayıs 1919 tarihinde Atatürk'ün Samsun'a çıkışıyla başlayan bağımsızlık sürecinde Trabzon ve Trabzonlular başarıyla mücadele ettiler. Kurulan "Trabzon Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti" Rum-Pontus ve Ermeni isteklerine yoğun tepki göstererek set çekmeyi başardı. Nihayet, İstiklal

Harbinin kazanılması ve 29 Ekim 1923'te Cumhuriyetin İlanıyla Trabzon, Türkiye Cumhuriyeti içerisinde bir vilayet merkezi olarak yerini aldı(http://www.karadenizgezi.net/Trabzon_Tarihi.htm).

2.9.2. Trabzon'un Coğrafi Özellikleri

Trabzon ili: Doğu Karadeniz Bölgesi'nde 40-33 ve 41 07 Kuzey enlemleri ile 39 07 ve 40-30 Doğu boylamları arasında kalan 4.685 km²'lik yüzölçümü ülke topraklarını % 6'sını kaplamaktadır.

Güneyinde Gümüşhane, Batısında Giresun, Doğusunda Rize ile çevrili olan Trabzon, Kuzeyinde de Karadeniz ile kıyıdır. Yüzölçümü 4.685 km²'dir. Nüfusu 1997 sayımına göre 858.687 olup, kilometrekare başına yaklaşık olarak 180 kişi düşmektedir. Bu oran kıyılardan içeri doğru gidildikçe azalır. Yerleşim yoğunluğunu daha ziyade sahil kesimlerinde görmektedir. Deniz seviyesinden başlayarak güneye doğru artan yükseklik bölgede 3.000 metreyi bulur (Haldizen Dağı 3.325 m). yüksek kesimlerde genellikle dağlar tepeler ve yaylalar yer almaktadır.

Genel itibariyle yayla vasfında olan Trabzon ili, Çoruh Vadisi ile Melet Çayı arasında sahile paralel uzanan dağlardan teşekkül eden takriben 325 km uzunluğundaki çok engebeli platformun kuzey kısmını kaplar. Bu platform güneyde Çoruh, Kelkit Vadisi tarafından kesilmiştir. Bu doğal sınırları içerisinde Doğu Anadolu ile Karadeniz kıyılarını birbirine bağlayan 2.000 m rakımlı Zigana Geçidi meşhurdur. Bu geçidi takiben Harşit ve Çoruh vadisi ile Kop Geçidi, bölgeyi Erzurum ve İran'a bağlar.

Trabzon, Doğu Karadeniz Bölgesi'nin orta kesiminde denizden tatlı bir meyille yükselen parçalı bir kıyı üzerinde kurulmuştur. Şehrin kurulduğu alan Değirmendere'den Fatih mahallesine kadar uzanmakta iken bugün Çimenli ve Beşirli Mahallesini de kapsamaktadır. İlk tarihi doku Kuzgundere ile İmaret dereleri arasında yer almaktadır.

Trabzon ve çevresi genel olarak kapalı bir kıyı şeridi oluşturmaktadır. Şehrin güneyindeki Soğanlı, Zigana dağ dizisi doğal bir sınır teşkil etmekte, doğusunu da Kafkas Dağları kaplamaktadır. Yüksek dağ eteklerinden doğan akarsular birbirine paralel vadiler içinden akarak denize ulaşmaktadır. Dağlarla çevrili bir kıyı kuşağı dört mevsim ılıman ve çok yağmurlu bir iklime sahiptir. Buna rağmen yağış oranı çevre ilçelere göre merkezde daha düşüktür. İklimden dolayı şehir ve çevresinde zengin bir bitki örtüsü vardır (<http://www.trabzon.bel.tr/Trabzon/TrabzonCografya.html>).

2.9.3. El Sanatları

Bölge tarihine bakıldığında Trabzon'un yüzyıllardır bir ticaret ve transit kenti olduğu olgusuyla karşılaşılr. Doğu Karadeniz'i çevreleyen kültür çevreleri, örneğin Kafkaslar yöresi, İran gibi el sanatlarında kuzeyin ve doğunun ileri birikimlerini barındıran yerlerdir. Kaldı ki Çin'e kadar uzanan uzak doğunun öğretisi ve deneyimleri de, gezgin ustalar ve ürünler aracılığıyla ipek yolunu geçerek bölgeye ulaşmaktaydı(Sümerken, 2007:13).

Çeşitli medeniyetlere ev sahipliği eden Trabzon el sanatları anlamında çeşitli alanlarda söz sahibi olmuştur. Şehirde el sanatları sanatkarlar tarafından icra edilirken bir çok ustanın yetişmesine ve bir çok ailenin gelir kaynağı olmasına neden olmuştur. Örneğin; Trabzonun Akçabat ilçesinde yapılan hasır dokuma, Sürmene ilçesinde yapılan bıçakçılık, merkezde kemer altında yer alan bakırcılar ve bunun gibi bir çok el sanatları dalı toplumun geçim kaynağı olmuştur. İşlerini önemseyerek yapan bu grup Trabzonda icra edilen el sanatlarının farklı yerlerde ün kazanmasına ve trizm kültürünün kentte canlanmasına sebep olmuştur.

Merkez illerinde gelişen ve mangallarıyla ünlenen bakırcılık günümüzde dövme bakırdan kazan ve güğüm üretimini sürdürmektedir. İlde geçmişi m.ö. 200 lere uzanan dokumacılık sanatı, Osmanlı döneminde kenevir ve ipek dokumalarla önem kazanmış, dokunan bezler "Trabzon keteni" adıyla ünlenmiştir. Kilim ve heybe dokumacılığı bugün de sürdürülmektedir. Bıçakçılık yapımında, kemik ya da boynuzdan yapılan süslü saplı Sürmene bıçağıyla tanınan ilin en önemli kuyumculuk ürünüyse altın tellerle örülmüş hasır bileziklerdir(Ödekan, 2008:1530).

3. YÖNTEM

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, araştırma ve uygulama modeli olarak betimsel tür kullanılmıştır. Konu ile ilgili alan ve literatür taraması yapılmış, tespit edilen ürünlerin genel ve detay fotoğrafları çekilecek, bilgi formları doldurulmuştur.

3.2 Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini Trabzon ilinde bulunan Trabzon Müzesinin(Kostaki Köşkü) mimari yapısında bulunan sıva üstü süslemeleri oluşturmuştur. Örneklem olarak Trabzon Müzesindeki(Kostaki Köşkü) duvar resimleri dışındaki kalem işi süslemeler ele alınmıştır.

3.3 Verilerin Toplama Teknikleri

Konuyla ilgili literatür taraması yapılmıştır. Müze binası iç mekanda yer alan kalem işi eserlerinin fotoğrafları genel ve detaylı çekilmiştir. Bu örnekler teknik, renk, motif ve kompozisyonları belirlemek amacı ile bilgi formları hazırlanmıştır.

3.4 Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Araştırmada literatürden elde edilen veriler doğrudan ve dolaylı olarak atıf yapılarak aktarılmıştır. Yaptığımız literatür araştırmalarında yapılan son tezlerde çizimlerin yer aldığı ve bu çizimlerde bitkisel motiflerin yoğunlukta çizilmiş olup hayvan motiflerinse daha az olduğu göze çarpmaktadır. Bu sebeple ele aldığımız tez çalışmamızda hayvan figürlerinin çizimleri yapılmıştır. Bilgi formları tablolara aktarılmış olup sayısal değer olarak yorumlanmıştır.

4.TRABZON MÜZESİ

4.1. Trabzon müzesinin yeri ve tarihçesi

Müze, yaklaşık 1900' lü yıllarda Kostaki tarafından inşa ettirildi. Kısa bir süre sonra 1916-1918 yılları arasında Rusların Trabzon'u işgallerinde Ruslar tarafından karargâh olarak kullanılmıştır(Şentürk, 1975:9). Yapı bir süre Rus konsolosluğu görevini yürüttü. 1928-30'da üçüncü Umumi Müfettişlik binası ve 1930-36 yılları arasında Trabzon vilayeti olarak kullanıldı. 1937 yılından 1987 yılına kadar Kız Meslek Lisesi olarak kullanıldıktan sonra 1988 yılında, Kültür Bakanlığına devredilerek; müze olarak açılması için yenileme çalışması çalışmalarına başlanmıştır. 22 Nisan 2001 tarihi itibariyle Trabzon Müzesi olarak ziyarete açılmıştır.

Fotoğraf 4.1 Trabzon Müzesi(Kostaki Köşkü)

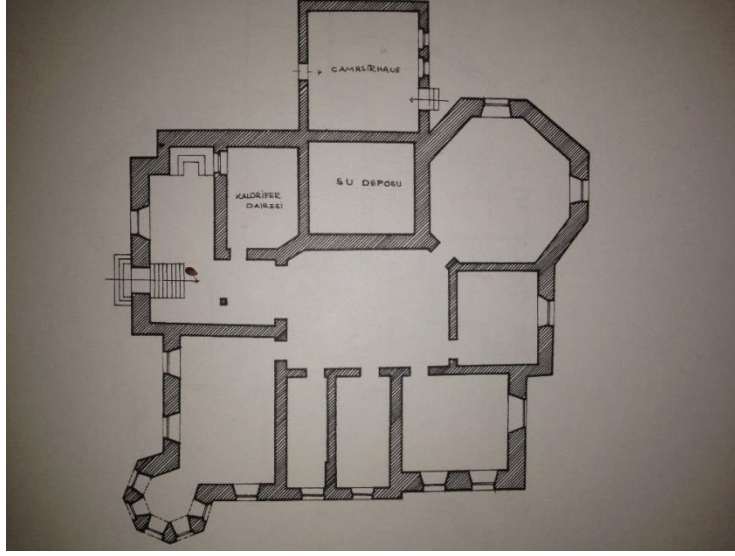
4.2. Trabzon müzesinin mimari özellikleri

Yapının Planı

Trabzonda sağlam durumda olan ve günümüze kadar gelen önemli konaklardandır. Yapı 1560m2 lik bir alanda bulunmaktadır. 530m2 lik alan üzerine inşa edilmiştir ve dört tarafı bahçe ile çevrilidir. Müze dört kattan oluşmaktadır. Bu katlar; bodrum katı, zemin kat, birinci kat ve ikinci kat (Çatı katı) dır.

Bodrum kat: Bu kata güney cephede bulunan yedi basamaklı merdiven ile inilir ve giriş holünden geniş bir avluya geçilir. Bütün bölümlerin ve kalorifer dairesinin kapıları bu hola açılır. Kuzey duvardaki odalar ve güneydoğu köşesindeki büyük oda depo olarak kullanılmıştır. Batı duvarında ki su deposuna bitişik çamaşırhaneye giriş dışardan sağlanır(Plan 4.1).

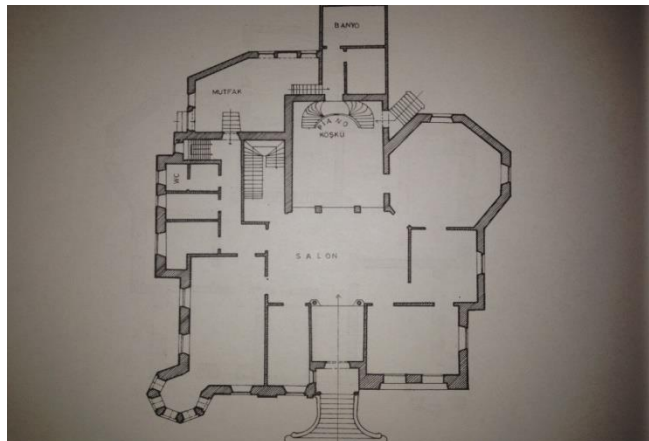
Bodrum kat planı

Plan 4.1 (Nemlioğlu, 2008: 99)

Zemin kat: Yapının asıl kullanım yeri bu kattır. bu kata yukarıya doğru daralan ve doğu cephesinin ortasında yer alan on basamakla çıkılır. Girişteki küçük bir antreden geniş bir salona (iç avlu) geçilir. Misafir odası yemek odası, oyun odası, oturma odası, konser salonu ve dua odası ile tuvaletin bulunduğu hale geçiş, bu geniş avludan sağlanır. Bu holun batı ucundan birkaç basamakla mutfağa inilir. Holun güneybatı köşesinde hizmetlilerin kullandığı dar ahşap merdivenle katlar arası ulaşım sağlanır. Mutfağın biri güney cephesinden bahçeyle, diğer kuzey batı köşesinden hamam bölümüne iki ayrı bağlantısı vardır(Plan 4.2).

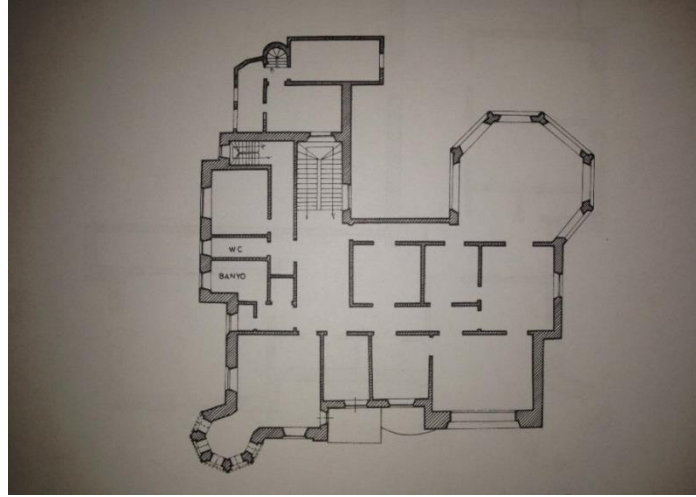
Zemin kat planı

Plan 4.2 (Nemlioğlu, 2008: 100)

Birinci kat: Kostakilerin yatak odasında söylenen sekizgen cemeanlı oda bu kattadır. Diğer odaların kapıları, geniş merdivenle çıkıldığında hole doğru bağlanan doğu duvarına paralel bir koridora açılır. Bu katta dokuz oda bir banyo ve tuvalet vardır. Mutfağın üzerindeki odalar depo olarak kullanılmıştır(Plan 4.3).

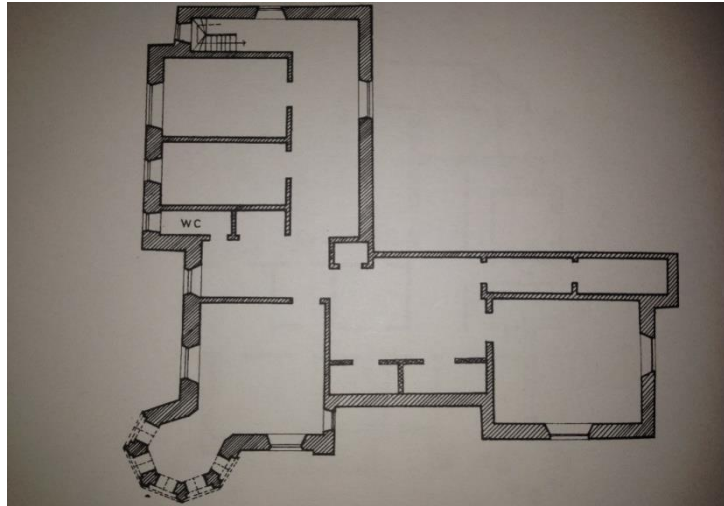
1.Kat planı

Plan 4.3 (Nemlioğlu, 2008: 101)

İkinci kat (Çatı katı): Kamara odasının bulunduğu çatı katta ayrıca üç oda ve bir tuvalet vardır. Odanın kapıları güneybatı köşesinden çıkılan merdivenle varılan hole açılır. L şeklindeki holden güneydoğu köşede yer alan odaya, kuzey taraftaki antreye ve kamara odasına geçiş sağlanır(Plan 4.4).

2. Kat planı

Plan 4.4 (Nemlioğlu, 2008: 99)

5. BULGULAR ve YORUM

5.1. Trabzon Müzesinde Bulunan Kalem İşi Örnekleri

5.1.1. Zemin Kata Giriş

Fotograf 5.1 Zemin Kat Genel Görünüşü (Nida Yanıkoğlu)

Örnek No	1
Fotograf No	5.1
Eser Adı	Tavan süslemesi
Müzedeki Yeri	Zemin kat giriş tavanı
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kullanılan Renkler	Mavi, aşı kırmızısı, siyah, sarı, altın sarısı
Motif Adı	Palmet, rumi

Kompozisyon Özellikleri	<p>Zemin kata girişte bulunan tavan süslemeleri dokuz parçaya bölünmüş şekildedir. Bunlardan altısı kare, üçü ise dikdörtgen formdadır. Bu dokuz parça panonun etrafına suyolu şeklinde dönen ve çerçeve oluşturan üç sıra bordür yer alır. Kompozisyonda yer alan panoların iç kısmında ise bitkisel motiflerin oluşturduğu kompozisyonlar yer almaktadır.</p> <p>Panoların etrafı üç sıra bordür halinde suyolu dönmektedir. Panoların içinde bitkisel motif düzenlemeleri yer almaktadır. Palmet ve rumi motifleri başlıca bitkisel motiflerdir. Ayrıca dönem özelliğini yansıtan C ve S kıvrımları dikkat çekmektedir.</p>
--------------------------------	--

Fotograf 5.1.a Zemin Kat Giriş Tavan Detayı

Örnek No	1.1
Fotograf No	5.1.a
Eser Adı	Tavan detayı
Müzedeki yeri	Zemin kat giriş tavanı
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Motif Adı	Zencerek, palmet, akantus yaprakları
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kata girişte tavanda yer alan kalem işi süslemelerden kare formdaki tavan süslemesinde ¼ lük simetrik kompozisyon uygulaması vardır. Panonun etrafını dönen üç sıra bordür ve orta merkezde bitkisel ve geometrik motiflerin olduğu kompozisyon oluşturulmuştur.

	<p>Tavanda yer alan altı parça kare formdaki kalem işi süslemelerin etrafını üç ayrı bordür dönmektedir. Bunların ilkinde zencerek motifi ikincisinde suyolu şeklinde sonsuzluk simgesi üçüncüsünde ise S kıvrımların üzerinde yükselen palmetler ve akantus yaprakları yer almaktadır. C ve S kıvrımlarının bulunduğu bir çerçeve oluşturan motifin içerisinde ise hercai çiçeği yer almaktadır.</p>
--	---

Fotograf 5.1.b Zemin Kata Giriş Tavan Detay

Örnek No	1.2
Fotograf No	5.1.b
Eser Adı	Tavan detayı
Müzedeki yeri	Zemin kat giriş tavanı
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Motif Adı	Zencerek, palmet, akantus yaprakları, çok kollu yıldız
Kompozisyon Özellikleri	<p>Zemin kata girişte tavan detayında $\frac{1}{4}$ lük simetrik kompozisyon uygulaması vardır. Dikdörtgen pano şeklindeki simetrik kompozisyon etrafını dıştan içe doğru üç sıra şeklinde bordür çevrelemektedir. İç kısımda ise merkezde çok kollu yıldız olmak üzere bitkisel ve geometrik motifler kompozisyonu oluşturur.</p> <p>Tavanda bulunan dörtgen formdaki kalem işi süslemenin etrafını üç ayrı bordür dönmektedir. Bunların ilkinde zencerek motifi ikincisinde hiç kesintiye uğramadan su yolu şeklinde devam eden sonsuzluk simgesi üçüncüsünde ise Barok üslubunun yansıması olan S kıvrımları yer alır. Ayrıca üçüncü bordürde yer alan S kıvrımlarının üzerinde yükselen palmet ve akantus yaprakları yer almaktadır. Ortada merkezde ise C ve S kıvrımlarının bulunduğu bir çerçeve oluşturan motifin içerisinde yer alan çok kollu yıldız yer alır.</p>

Fotoğraf 5.1.c Zemin Kata Giriş Tavan Detay

Örnek No	1.3
Fotoğraf No	5.1.c
Eser Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin kat giriş tavanı
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Motif Adı	Palmet, akantus yaprakları
Kompozisyon Özellikleri	<p>Zemin kata girişte tavanda yer alan kalem işi süslemede asimetrik plan kompozisyonu vardır. Ortada madalyon içerisinde yer alan portre ve portrenin etrafını süsleyen geometrik ve bitkisel motifler yer almaktadır.</p> <p>Tavanda bulunan kare panoların ikisinde kalem işi süslemenin etrafını S kıvrımların üzerinde yükselen palmetler ve akantus yaprakları yer almaktadır. Ortada merkezde ise C ve S kıvrımlarının ortasında bulunan madalyonda ticaret ve hitabet ilahı Hermes figürü resmedilmiştir.</p>

Fotograf 5.2 Zemin Kata Girişte Duvarda Kanatlı Ejder Figürü

Örnek No	2
Fotograf No	5.2
Çizim No	5.1
Eser Adı	Duvar süslemesi
Müzedeki yeri	Zemin kat giriş duvar
Uygulama Alanı	Duvar
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kullanılan Renkler	Aş1 kırmızısı, oksit sarı, sarı, mavi, altın varak, siyah

Motif Adı	Zencerek, palmet, akantus yaprakları
Kompozisyon Özellikleri	<p>Zemin kata girişte duvarda yer dikdörtgen pano $\frac{1}{4}$ simetrik kompozisyon uygulaması vardır. Ejder figürlü pano etrafı üç sıra bordür işleme ve ortada bitkisel ve geometrik kalem işi süsleme uygulaması ile oluşturulmuş bir kompozisyon bulunmaktadır.</p> <p>Düşey dikdörtgen formdaki kalem işi süslemenin etrafını üç sıra bordür dönmektedir. Bunların ilkinde zencerek motifi ikincisinde hiç kesintiye uğramadan su yolu şeklinde devam eden sonsuzluk simgesi üçüncüsünde ise S kıvrımlarının üzerinde yükselen palmet ve akantus yaprakları yer almaktadır. Ortada merkezde ise C ve S kıvrımlarının bulunduğu bir çerçeve oluşturan motifin içerisinde güç sembolü olan kanatlı aslan figürü yer almaktadır.</p>

Çizim 5.1 Kanatlı Aslan Figürü(grifon)

5.1.2. Zemin Kat Yemek Odası

Fotograf 5.3 Zemin Kat Yemek Odası Tavanı Genel Görünüü

Örnek No	3
Fotograf No	5.3
Eser Adı	Tavan süslemesi
Müzedeki yeri	Zemin kat giriş tavanı
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği ve Malakârî tekniği kalem işi
Kullanılan Renkler	Sarı, altın sarısı, beyaz, siyah, aşı kırmızısı, limon küfü yeşili
Motif Adı	Palmet, rumi
Kompozisyon Özellikleri	<p>Zemin kat yemek odası tavanında uygulanan kalem işi süslemede $\frac{1}{4}$ lük simetrik kompozisyon uygulaması vardır. Ancak tavanın dört tarafında bulunan madalyonlar içerisindeki duvar resimleri farklılıklar göstermektedir. Tavan göbeğinde ise malakari tekniğinde kalem işi süslemenin olduğu kompozisyon uygulanmıştır.</p> <p>Tavan süslemesini inceleyecek olursak en dış bordürde rumi yapraklarının birleşerek oluşturduğu palmetlerin devamında çift yönlü su yolu halinde uzanan çizgiler tavanın en dışını bir galeri şeklinde çevreler. Bu bordürün iç kısmında bulunan bir diğer bordürde tavanın dört bir tarafında yuvarlak kemer oluşturulacak şekilde işlenmiştir. Oluşan bu kemerlerin üst kısmında yatay şekilde bulunan stilize edilmiş rumi yapraklarının ve aynı zamanda C ve S kıvrımlarının bulunduğu gözlenmektedir. Kemerlerin iç kısmında palmet üzerinden yükselen hayat ağacı içerisine yerleştirilmiş madalyonlar dikkat çeker. Bu madalyonların içerisine meyvelerin resmedildiği naturmortlar, içki şişesi, tabak içerisinde bulunan balık gibi kompozisyonlar buranın yemek odası olduğunu ispatlar.</p>

Fotograf 5.3.a Zemin Kat Yemek Odası Tavan Detayı

Örnek No	3.1
Fotograf No	5.3.a
Eser Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin kat yemek odası tavanı
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat yemek odasının tavanının dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır. Bu kısım malakarı tekniği ile bir çerçeveyi andırır şekilde işlenmiştir. Bu çerçeveyi kıvrık dallar ve C, S kıvrımları süslemektedir. Bu madalyonların içerisine bulunan duvar resiminde meyvelerin resmedildiği görülmektedir.

Fotograf 5.3.b Zemin Kat Yemek Odası Tavan Detayı

Örnek No	3.2
Fotograf No	5.3.b
Eser Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin kat yemek odası tavanı
Uygulama Alanları	Tavan süslemesi
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kompozisyon Özellikleri	<p>Zemin kat yemek odasının tavanının dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır.</p> <p>Bu kısım malakarı tekniği ile bir çerçeveyi andırır şekilde işlenmiştir. Bu çerçeveyi kıvrık dallar ve C, S kıvrımları süslemektedir. Bu madalyonların içerisine bulunan duvar resiminde balıkların resmedildiği görülmektedir.</p>

Fotograf 5.3.c Zemin Kat Yemek Odası Tavan Detayı

Örnek No	3.3
Fotograf No	5.3.c
Eser Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin kat yemek odası tavanı
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kompozisyon Özellikleri	<p>Zemin kat yemek odasının tavanının dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır.</p> <p>Bu kısım malakarı tekniği ile bir çerçeveyi andırır şekilde işlenmiştir. Bu çerçeveyi kıvrık dallar ve C, S kıvrımları süslemektedir. Bu madalyonların içerisine bulunan duvar resiminde şişelerin resmedildiği görülmektedir.</p>

Fotograf 5.3.d Zemin Kat Yemek Odası Tavan Detayı

Örnek No	3.4
Fotograf No	5.3.d
Eser Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin kat yemek odası tavanı
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kompozisyon Özellikleri	<p>Zemin kat yemek odasının tavanının dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır.</p> <p>Bu kısım malakarı tekniği ile bir çerçeveyi andırır şekilde işlenmiştir. Bu çerçeveyi kıvrık dallar ve C, S kıvrımları süslemektedir. Bu madalyonların içerisine bulunan duvar resiminde natürmort resmedilmiştir.</p>

Fotograf 5.3.e Zemin Kat Yemek Odası Tavan Detayı

Örnek No	3.5
Fotograf No	5.3.e
Eser Adı	Tavan göbeği
Müzedeki yeri	Zemin kat yemek odası tavanı
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Malakâri tekniği kalem işi
Motif Adı	Rumi, palmet
Kompozisyon Özellikleri	<p>Zemin kat yemek odası tavan göbeğinde bulunan malakari süslemede ½ simetrik kompozisyon uygulaması vardır.</p> <p>Yemek odası tavanının göbek kısmında yer alan avize süslemesinde malakari süsleme tekniği uygulanmıştır. Rumilerin birleşerek palmetleri ve palmetlerin hemen üzerinde oluşturulan hayat ağacı motifleri göze çarpan en önemli unsurlar arasında yer alır. Burada da yine C ve S kıvrımları dönem özelliklerini ve barok rokoko üslubunu bir araya getirerek bir köprü görevi oluşturmuştur.</p>

5.1.3. Zemin Kat Toplantı, Gösteri yada Konser Salonu

Fotograf 5.4 Zemin Kat Toplantı, Gösteri yada Konser Salonu (Nida Yanıkoğlu)

Örnek No	4
Fotograf No	5.4
Eser Adı	Duvar süslemesi
Müzedeki yeri	Zemin Kat Toplantı, Gösteri yada Konser Salonu duvarı
Uygulama Alanı	Duvar
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kullanılan Renkler	Oksit sarı, mavi, yeşil
Motif Adı	Rumi, palmet

Kompozisyon Özellikleri	<p>Zemin Kat Toplantı, Gösteri yada Konser Salonunun duvarlarını süsleyen yatay ve dikey olmak üzere dikdörtgen panolar dikkat çeker. Duvarlarında bulunan kalem işi süslemerde $\frac{1}{4}$ oranında simetrik kompozisyon uygulaması yer almaktadır. Dikdörtgen panoların köşe noktalarında rumilerin palmetleri palmetlerinde hayat ağaçlarını oluşturduğu bitkisel motifler yer almaktadır. Panolarda stilize edilen bu motiflerin bünyesinde barındırdığı Barok ve Rokoko üslubun Batılılaşma dönemi süsleme özelliklerinin eserde kendini gösterdiği görülmektedir.</p>
--------------------------------	--

5.1.4. Zemin Kat Dua Odası

Fotoğraf 5.5 Zemin Kat Dua Odası Genel Görünüm(Nida Yanıkoğlu)

Örnek No	5
Fotoğraf No	5.5
Eser Adı	Duvar Süslemesi
Müzedeki yeri	Zemin kat dua odası tavanı
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği ve Malakâri tekniği kalem işi
Kullanılan Renkler	Beyaz, siyah, sarı, altın sarısı, oksit sarı, mavi, limon küfü yeşili
Motif Adı	Rumi, yaprak

Kompozisyon Özellikleri	<p>Zemin kat dua odası tavan süslemesinde $\frac{1}{4}$ simetrik kompozisyon uygulaması görülür. Burada tavanın geometrik bölümlere ayrılarak süslendiği görünmektedir. Tavanın dört tarafında üç sıra bordür çevrili panolar ortasında madalyonlar erleştirilirken tavan göbeğinde ise malakari tekniğinde kalem işi süslemenin olduğu kompozisyon uygulanmıştır.</p> <p>Tavanın dört bir tarafına yerleştirilen madolyanlar yer almaktadır. Bunların her birinin içerisinde manzara resimleri bulunmaktadır. Tavanın etrafını su yolu şeklinde dönen bordürde C ve S kıvrımları, rumi yaprakları ve stilize edilmiş yapraklar dikkati çekmektedir. Bu tavan resimleri Kostakilerin daha önce yaşamış oldukları yerlerin anısına yaptırılmış olmalıdır. Oldukça loş olan bu odayı belkide sadec ibadet için kullanıyorlardı.</p>
--------------------------------	--

Fotoğraf 5.5.a Zemin Kat Dua Odası Tavan Detayı

Örnek No	5.1
Fotoğraf No	5.5.a
Eser Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin kat dua odası tavan
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat dua odası tavanın dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır. Bu çerçeveyi kıvrık dallar süslemektedir. Bu madalyonların içerisine bulunan duvar resiminde peyzaj resmedilmiştir.

Fotoğraf 5.5.b Zemin Kat Dua Odası Tavan Detayı

Örnek No	5.2
Fotoğraf No	5.5.b
Eser Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin kat dua odası tavan
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat dua odası tavanın dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır. Bu çerçeveyi kıvrık dallar süslemektedir. Bu madalyonların içerisine bulunan duvar resiminde peyzaj resmedilmiştir.

Fotoğraf 5.5.c Zemin Kat Dua Odası Tavan Detayı

Örnek No	5.3
Fotoğraf No	5.5.c
Eser Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin kat dua odası tavan
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat dua odası tavanın dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır. Bu çerçeveyi kıvrık dallar süslemektedir. Bu madalyonların içerisine bulunan duvar resiminde peyzaj resmedilmiştir.

Fotoğraf 5.5.d Zemin Kat Dua Odası Tavan Detayı

Örnek No	5.4
Fotoğraf No	5.5.d
Eser Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin kat dua odası tavan
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat dua odası tavanın dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır. Bu çerçeveyi kıvrık dallar süslemektedir. Bu madalyonların içerisine bulunan duvar resiminde tren resmedilmiştir.

Fotoğraf 5.5.e Zemin Kat Dua Odası Tavan Detayı

Örnek No	5.5
Fotoğraf No	5.5.e
Eser Adı	Tavan göbeği
Müzedeki yeri	Zemin kat dua odası tavan
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Malakâri tekniği kalem işi
Motif Adı	Kıvrık dallar
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat dua odası tavan göbeğinde bulunan malakari süslemede asimetrik kompozisyon uygulaması vardır. Çok kollu yıldız şeklinde oluşturulmuş tavan göbeğinin etrafı üç sıra bordürle dairesel formda çevrelenmiştir. Tavan göbeğinde yer alan avize süslemesinde malakari tekniği uygulanmıştır. Kıvrık dallarla oluşturulan ve dalların etrafından birbirine sarmaşık şeklinde izlenim uyandıran Barok üslûp yansıtan bitkisel süslemeler yer almaktadır.

5.1.5. Zemin Kat Oturma Odası

Fotoğraf 5.6 Zemin Kat Oturma Odası Tavan Genel Görünüm(Nida Yanıkoğlu)

Örnek No	6
Fotoğraf No	5.6
Eser Adı	Tavan süslemesi
Müzedeki yeri	Zemin kat oturma odas tavanı
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği ve Malakâri tekniği kalem işi
Kullanılan Renkler	Siyah, altın sarısı, oksit sarı, aşı kırmızısı, limon küfü yeşili
Motif Adı	Rumi, kıvrık dallar
Kompozisyon Özellikleri	Zemin Kat Oturma Odası tavan süslemesinde $\frac{1}{4}$ simetrik kompozisyon uygulaması görülür. Tavanın kompozisyon uygulamasını dıştan içe doğru inceleyecek olursak; en dışta bulunan bordürün bört bir köşesinde madalyonlar bulunmaktadır. Bu madalyonlarla bağlantılı olarak iç bordüre geçiş sağlanmıştır. İç bordürün içerisinde ise

	<p>malakari tekniği ile yapılmış tavan göbeği yer alır. Oturma odasının tavanında yer alan kalem işi süslemelerde Barok slbunun yansımalarının en dış bordürde S kıvrımlarının oluşturduğu su yolu şeklinde ki bordürde görmekteyiz. Tavan yüzeyinde keşelerde yer alan üçgenler içinde barok şekilller i kısıma doğru ilerleyerek madolyonlar oluşturur. Tavandaki asıl desen bir sıra kenarlarda bir sırada dikdörtgen süslemenin dış bölümünde yer alır. Bu süslemeler içerisinde rumi yapraklarını kıvrık dallarla birbirine bağplanan bitkisel motiflerin oluşturduğu kompozisyonları sergiler.</p>
--	--

Fotoğraf 5.6.b Zemin Kat Oturma Odası detay

Örnek No	6.1
Fotoğraf No	5.6.b
Eser Adı	Tavan göbeği
Müzedeki yeri	Zemin kat oturma odası tavanı
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Malzeme	Sıva, kök boya
Kullanılan Teknikler	Malakâri tekniği kalem işi
Motif Adı	Hayat ağacı
Kompozisyon Özellikleri	Zemin Kat Oturma odası tavan göbeğinde bulunan malakari süslemede $\frac{1}{2}$ simetrik kompozisyon uygulaması vardır. Tavan motifinin göbek kısmında bulunan elips şeklindeki kalem işi süslemede kıvrık dallarla birbirine bağlanmış bitkisel motifler C ve S kıvrımları stilize edilerek birbirine bağlanmıştır. Bu göbeğin etrafını elips şeklinde bir su yolu ile çevrelenmiştir. Bunun iki tarafında ise hayat ağacı motifi resmedilmiştir.

5.1.6. Zemin Kat Oyun veya Fal Odası

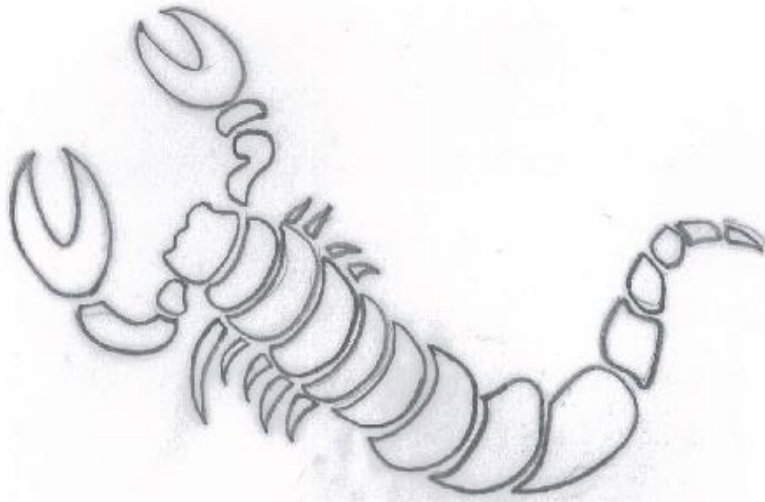
Fotograf 5.7 Zemin Kat Oyun Odası Genel Görünüm(Nida Yanıkoğlu)

Örnek No	7
Fotograf No	5.7
Eser Adı	Tavan süslemesi
Müzedeki yeri	Zemin katta oyun odası tavanı
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği ve Malakâri tekniği kalem işi
Kullanılan Renkler	Siyah, sarı, altın sarısı, oksit sarı, mercan kırmızısı, yeşil, limon küfü yeşili
Motif Adı	Efsanevi hayvan figürleri(Baykuş, balık, yengeç, akrep, yay, başak, aslan, oğlak, koç, ikizler, terazi,boğa), akantus,rumi, palmet

Kompozisyon Özellikleri	<p>Zemin kat oyun odası tavan süslemesinde $\frac{1}{4}$ simetrik kompozisyon uygulaması vardır. Tavanın kompozisyon özelliğini inceleyecek olursak dışta elips şeklinde tavanı çevreleyen bordür yer alır. İç bölümünde ise bitkisel motif ağırlıklı süslemeler yer almaktadır.</p> <p>Bu süslemelerin köşe kısımlarında üçgen panolar içerisinde S ve C kıvrımlarının birbirine bağlandığı ve çelenklerin içerisine yerleştirilmiş sanatın sembolü olan baykuşlar resmedilmiştir. Orta kısımda dıştan içe doğru inceleyecek olursak elips şeklinde S kıvrımlarının birbirine bağladığı bitkisel motiflerin arasına burçları simgeleyen hayvanlar resmedilmiştir. Burç kuşağının iki baş tarafında genişsiyah zeminli dikdörtgen içerisinde batı mitolojisinde tanrıların babası olarak bilinen ve kainatın yaratıcısı olarak bilinen zeus tahtında elinde yıldırım oluşturan asası ile bir tören alanındayken resmedilmiştir. İç kısmı dolaşan bitkisel motiflerin yer aldığı kuşakta ise baş taraflarda idadet yerini andıran stunlu bir yapı resmedilmiştir. Buranın içindfe ise bu mabede girenleri taktis için mukattes su dolu vazo çizilmiştir. Bu mabedi ise mitolojik kahramanlar ve ejderha figürleri korurken resmedilmiştir. Barış sembolü olan zeytin dalları kıvrık dallar üzerinde ki palmetlerle süslü tavan göbeğini çevreliyerek göbeğin tavan yüzeyinde ki süslemeyle bağlantısı sağlanmıştır.</p>
--------------------------------	---

Fotograf 5.7.a Zemin Kat Oyun Odası Detay Görünüm

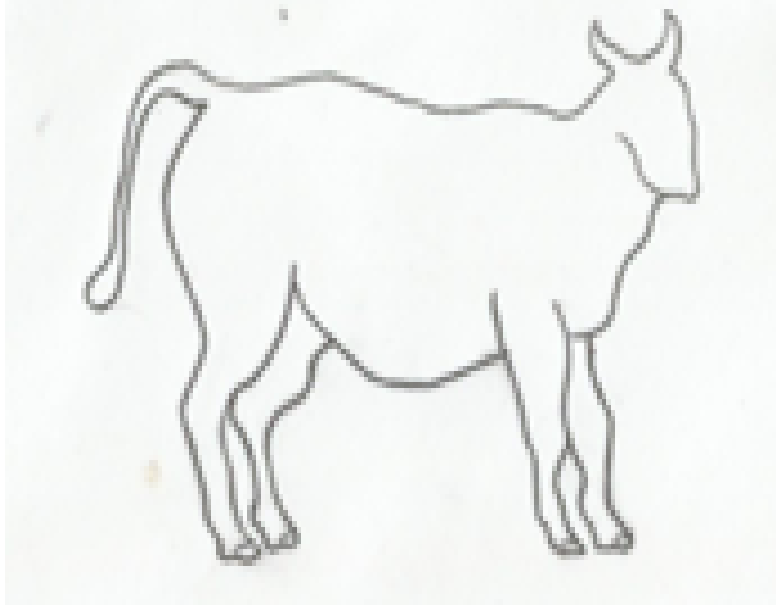

Çizim 6.1 Yengeç

Örnek No	7.1
Fotograf No	5.7.a
Çizim No	6.1
Eser Adı	Yengeç
Müzedeki yeri	Zemin kat oyun odası
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi
Motif Adı	Yengeç burcu

Fotoğraf 5.7.b Zemin Kat Oyun Odası Detay Görünüm

Çizim 6.2. Boğa

Örnek No	7.2
Fotograf No	5.7.b
Çizim No	6.2
Eser Adı	Boğa
Müzedeki yeri	Zemin kat oyun odası
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi
Motif Adı	Boğa burcu

Fotoğraf 5.7.c Zemin Kat Oyun Odası Detay Görünüm

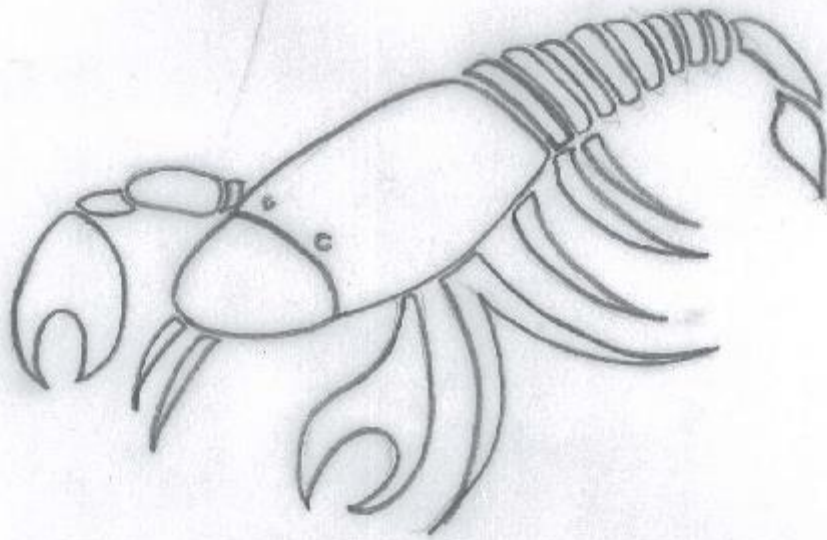

Çizim 6.3 Aslan

Örnek No	7.3
Fotograf No	5.7.c
Çizim No	6.3
Eser Adı	Aslan
Müzedeki yeri	Zemin kat oyun odası
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi
Motif Adı	Aslan burcu

Fotoğraf 5.7.d Zemin Kat Oyun Odası Detay Görünüm

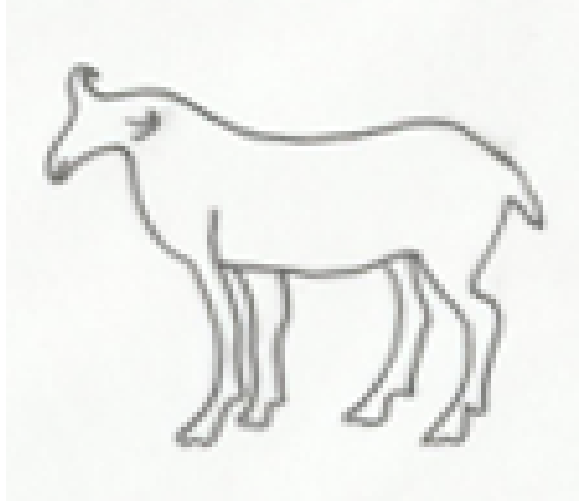

Çizim 6.4 Akrep

Örnek No	7.4
Fotograf No	5.7.d
Çizim No	6.4
Eser Adı	Akrep
Müzedeki yeri	Zemin kat oyun odası
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi
Motif Adı	Akrep burcu

Fotoğraf 5.7.e Zemin Kat Oyun Odası Detay Görünüm

Çizim 6.5 Koç

Örnek No	7.5
Fotoğraf No	5.7.e
Eser Adı	Koç
Çizim No	6.3
Müzedeki yeri	Zemin kat oyun odası
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi
Motif Adı	Koç burcu

Fotoğraf 5.7.h Zemin Kat Oyun Odası Detay Görünüm

Çizim 6.6 Balık

Örnek No	7.6
Fotograf No	5.7.d
Eser Adı	Balık
Çizim No	6.3
Müzedeki yeri	Zemin kat oyun odası
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi
Motif Adı	Balık burcu

Fotoğraf 5.7.1 Zemin Kat Oyun Odası Detay Görünüm

Çizim 6.7 Oğlak

Örnek No	7.7
Fotograf No	5.7.d
Eser Adı	Oğlak
Çizim No	6.3
Müzedeki yeri	Zemin kat oyun odası
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi
Motif Adı	Oğlak burcu

Fotoğraf 5.7.i Zemin Kat Oyun Odası Detay Görünüm

Çizim 6.8 Yay(sentor)

Örnek No	7.8
Fotograf No	5.7.d
Eser Adı	Yay(sentor)
Çizim No	6.3
Müzedeki yeri	Zemin kat oyun odası
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi
Motif Adı	Yay burcu

5.1.7. Zemin Kat Kabul Salonu

Fotoğraf 5.8 Zemin Kat Kabul Salonu Genel Görüm

Örnek No	8
Fotoğraf No	5.8
Eser Adı	Tavan süslemesi
Müzedeki yeri	Zemin kat kabul salonu tavanı
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği ve Malakâri tekniği kalem işi
Kullanılan Renkler	Altın sarısı, beyaz, siyah, sarı, oksit sarı, mavi, aşı kırmızısı
Motif Adı	Kenger yaprağı
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat kabul salonu tavan kompozisyonu dıştan içe doğru incelenecek olursa sekizgen formdaki tavan Kompozisyonu tekrar sistemi oluşturularak kurulmuştur. sekiz köşeye yerleştirilen madalyonlar içerisinde duvar

	<p>resimleri bulunmaktadır. Sekiz köşeli tavanına uygulanan kalem işi süslemelerde sekiz köşede madalyonlar içerisinde duvar resimleri bulunmaktadır. Bu madalyonların içlerine farklı manzaralar resmedilmiştir. Manzaralardan biri istanbulun fener bahçe semtini diğeride anadolu hisarını yansıtır. Tavanın iç süslemesine gecmeden üç sıra halinde sekizgen tavan bordürle çevrelenmiştir. En iç kısımda madalyonların arası çizgilerle oluşturulan geometrik desenlerle ve bitkisel motiflerle birbirinden ayrılmıştır. Bu tavan içinde bulunan süslemelerde zeytin dalları çelenkler barışı simgeleyen önemli desenler arasındadır. Madalyonların dördünde perde motifi kullanılarak süslemelere hareketlik kazandırılmıştır.</p>
--	--

Fotoğraf 5.8.a Zemin Kat Kabul Salonu Detay Görünüm

Örnek No	8.1
Fotoğraf No	5.8.a
Eser Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin kat kabul salonu tavan
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Motif Adı	Kenger yaprağı
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat kabul salonu odası tavanın dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır. Madalyonun içerisinde manzara resmi yapılmıştır. Üst kısmında uygulanan perde motifi süslemeye hareketlik kazandırmıştır.

Fotoğraf 5.8.b Zemin Kat Kabul Salonu Detay Görünüm

Örnek No	8.2
Fotoğraf No	5.8.b
Eser Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin kat kabul salon tavan
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Motif Adı	Kenger yaprağı
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat kabul odası tavanının dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır. Tavan süslemelerinde bulunan madalyonlarının birinin içinde kanatlı melek figürü yer almaktadır. Madalyonunun iki tarafında zeytin dalı demetleri kenger yaprakları yer alırken hemen alt kısmında süslemeyi destekleyen stilize edilmiş bitkisel motifler yer almaktadır.

Fotoğraf 5.8.c Zemin Kat Kabul Salonu Detay Görünüm

Örnek No	8.3
Fotoğraf No	5.8.c
Eser Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin kat kabul salon tavan
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Desen Adı	Kenger yaprağı
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat kabul odası tavanın dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır. Tavan süslemelerinde bulunan madalyonlarının birinin içinde kanatlı melek figürü yer almaktadır. Madalyonunun iki tarafında zeytin dalı demetleri kenger yaprakları yer alırken hemen alt kısmında süslemeyi destekleyen stilize edilmiş bitkisel motifler yer almaktadır.

Fotoğraf 5.8.d Zemin Kat Kabul Salonu Detay Görünüm

Örnek No	8.4
Fotoğraf No	5.8.d
Eser Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin kat kabul salon tavan
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Desen Adı	Kenger yaprağı
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat dua odası tavanın dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır. Tavan süslemelerinde bulunan madalyonlarının birinin içinde kanatlı melek figürü yer almaktadır. Madalyonunun iki tarafında zeytin dalı demetleri kenger yaprakları yer alırken hemen alt kısmında süslemeyi destekleyen stilize edilmiş bitkisel motifler yer almaktadır.

Fotoğraf 5.8.e Zemin Kat Kabul Salonu Detay Görünüm

Örnek No	8.5
Fotoğraf No	5.8.e
Eser Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin kat kabul salon tavan
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Desen Adı	Kenger yaprağı
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat dua odası tavanın dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır. Bu çerçeveyi kıvrık dallar süslemektedir. Bu madalyonların içerisine bulunan duvar resiminde peyzaj resmedilmiştir.

Fotoğraf 5.8.f Zemin Kat Kabul Salonu Detay Görünüm

Örnek No	8.6
Fotoğraf No	5.8.f
Eser Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin kat kabul salon tavan
Uygulama Alanları	Tavan süslemesi
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Desen Adı	Kenger yaprağı
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat dua odası tavanın dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır. Bu çerçeveyi kıvrık dallar süslemektedir. Bu madalyonların içerisine bulunan duvar resiminde peyzaj resmedilmiştir.

Fotoğraf 5.8.g Zemin Kat Kabul Salonu Detay Görünüm

Örnek No	8.7
Fotoğraf No	5.8.g
Eser Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin kat kabul salon tavan
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Malzeme	Sıva, kök boya
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
DesenAdı	Kenger yaprağı
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat dua odası tavanın dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır. Tavan süslemelerinde bulunan madalyonlarının birinin içinde kanatlı melek figürü yer almaktadır. Madalyonunun iki tarafında zeytin dalı demetleri, kenger yaprakları yer alırken hemen alt kısmında süslemeyi destekleyen stilize edilmiş bitkisel motifler yer almaktadır

Fotoğraf 5.8.h Zemin Kat Kabul Salonu Detay Görünüm

Örnek No	8.8
Fotoğraf No	5.8.h
Desen Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin kat kabul salon tavan
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Desen Adı	Kenger yaprağı
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat dua odası tavanın dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır. Bu çerçeveyi kıvrık dallar süslemektedir. Bu madalyonların içerisine bulunan duvar resiminde peyzaj resmedilmiştir.

Fotoğraf 5.8.1 Zemin Kat Kabul Salonu Detay Görünüm

Örnek No	8.9
Fotoğraf No	5.8.1
Eser Adı	Tavan göbeği
Müzedeki yeri	Zemin kat dua odası tavan
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Malakâri tekniği kalem işi
Desen Adı	Kıvrık dallar
Kompozisyon Özellikleri	<p>Kabul odasının tavan göbeğinde bulunan malakari süslemede $\frac{1}{2}$ simetrik kompozisyon uygulaması vardır. Çok kollu yıldız şeklinde oluşturulmuş tavan göbeğinin etrafı üç sıra bordürle dairesel formda çevrelenmiştir.</p> <p>Göbek kısmında bulunan çok kollulu yıldızın içi kıvrık dallarla birleşen bitkisel motiflerle süslenmiştir.yer almaktadır.</p>

5.1.8. Zemin Kat İç Avlu(Salon)

Fotoğraf 5.9 Zemin Kat İç Avlu (Salon) Genel Görünüm

Örnek No	9
Fotograf No	5.9
Eser Adı	Tavan süslemesi
Müzedeki yeri	Zemin Kat İç Avlu (Salon)
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği ve Malakâri tekniği kalem işi
Kullanılan Renkler	Altın sarısı, beyaz, siyah, sarı, oksit sarı, mavi, aşî kırmızısı, mercan kırmızısı, yeşil, limon küfü yeşili
Motif Adı	Rumi, palmet, kıvrık dallar
Kompozisyon Özellikleri	<p>Zemin Kat İç Avlu (Salon) tavan kompozisyonunda $\frac{1}{2}$ simetrik oran uygulanmıştır. Tavan süslemesinin etrafını dolaşan bordür ve iç kısımda bulunan süslemeler, madalyonlar içerisinde bulunan duvar resimleri, bitkisel ve geometrik süslemeler kompozisyonu oluşturan unsurlardır.</p> <p>. Tavanı çevreleyen bordür üzerinde bulunan ve tavana genel anlamda bakıldığında tavan içerisinde görülen bitkisel motifler ağırlıklı olarak dikkat çekmektedir. Tavanda bulunan bitkisel süslemeler rumiler, palmetler ve kıvrık dalların bir araya gelerek oluşturduğu motiflerdir. Tavanı çevreleyen tavanı üç ayrı bölüme ayıran kenar suyunda eşkenardörtgen dizilerinin aralarında iri rozetler yer alır. Bu rozetler içerisinde duvar resimleri yer almaktadır.</p>

Fotoğraf 5.9.a Zemin Kat İç Avlu (Salon) Detay Görünü

Örnek No	9.1
Fotoğraf No	5.9.a
Desen Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin Kat İç Avlu (Salon)
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat dua odası tavanın dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır. Bu çerçeveyi kıvrık dallar süslemektedir. Bu madalyonların içerisine bulunan duvar resiminde peyzaj resmedilmiştir.

Fotoğraf 5.9.b Zemin Kat İç Avlu (Salon) Detay Görünüm

Örnek No	9.2
Fotoğraf No	5.9.b
Desen Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin Kat İç Avlu (Salon)
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat dua odası tavanın dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır. Bu çerçeveyi kıvrık dallar süslemektedir. Bu madalyonların içerisine bulunan duvar resiminde peyzaj resmedilmiştir.

Fotoğraf 5.9.c Zemin Kat İç Avlu (Salon) Detay Görünüm

Örnek No	9.3
Fotoğraf No	5.9.c
Eser Adı	Tavan göbeği
Müzedeki yeri	Zemin kat yemek odası tavanı
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Malakâri tekniği kalem işi
Kompozisyon Özellikleri	<p>Zemin Kat İç Avlu (Salon) tavan göbeğinde bulunan malakari süslemede $\frac{1}{2}$ simetrik kompozisyon uygulaması vardır.</p> <p>Tavan motifinin göbek kısmında bulunan elips şeklindeski kalem işi süslemede kıvrık dallarla birbirine bağlanmış bitkisel motifler C ve S kıvrımları stilize edilerek birbirine bağlanmıştır. Bu göbeğin etrafını elips şeklinde bir su yolu ile çevrelenmiştir. Bunun iki tarafında ise hayat ağacı motifi resmedilmiştir.</p>

Fotoğraf 5.10 Zemin Kat İç Avlu (Salon) Genel Görünüm

Örnek No	10
Fotograf No	5.9
Eser Adı	Tavan süslemesi
Müzedeki yeri	Zemin Kat İç Avlu (Salon)
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği ve Malakârî tekniği kalem işi
Kullanılan Renkler	Altın sarısı, beyaz, siyah, sarı, oksit sarı, mavi, aşı kırmızısı, mercan kırmızısı, yeşil, limon küfü yeşili
Motif Adı	Rumi, palmet, kıvrık dallar
Kompozisyon Özellikleri	Zemin Kat İç Avlu (Salon) tavan süslemelerinde oluşturulan kompozisyon $\frac{1}{2}$ simetrik oranında oluşturulmuştur. Tavanda uygulanan kompozisyonu dıştan içe inceleyecek olursak tavanın etrafını dönen bordür ve kenarlarda bulunan madalyonların içlerinde bulunan duvar resimleri ve tavan göbeğinde bulunan malakari süsleme kompozisyonu oluşturan unsurlardır. Burada madalyonlar içerisinde duvar resimleri yer almaktadır. Ayrıca geriye kalan bölümlerde bulunan stilize edilmiş bitkisel motifler, palmetler ve rumiler işlenmiştir.

Fotoğraf 5.10.a Zemin Kat İç Avlu (Salon) Detay Görünüm

Örnek No	10.1
Fotoğraf No	5.10.a
Desen Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin Kat İç Avlu (Salon)
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat dua odası tavanın dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır. Tavan süslemelerinde madalyon içerisinde hayvan figürü tasvir edilmiştir.

Fotoğraf 5.10.b Zemin Kat İç Avlu(Salon) Detay Görünüm

Örnek No	10.2
Fotoğraf No	5.10.b
Desen Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin Kat İç Avlu (Salon)
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat dua odası tavanın dört tarafında bulunan madalyonlarda ½ simetrik kompozisyon uygulaması vardır. Tavan süslemelerinde birinde ilkbaharın ilahı Venüs elinde meyve dalı ile resmedilmiştir.

Fotoğraf 5.10.c Zemin Kat İç Avlu(Salon) Detay Görünüm

Örnek No	10.3
Fotoğraf No	5.10.c
Desen Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin Kat İç Avlu (Salon)
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat dua odası tavanın dört tarafında bulunan madalyonlarda ½ simetrik kompozisyon uygulaması vardır. Tavan süslemelerinde birinde tabiatın ilahı Afrodit elinde tuttuğu çelenklerle resmedildiği görülür.

Fotoğraf 5.10.d Zemin Kat İç Avlu(Salon) Detay Görünüm

Örnek No	10.4
Fotoğraf No	5.10.d
Desen Adı	Madalyon içi
Müzedeki yeri	Zemin Kat İç Avlu (Salon)
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kompozisyon Özellikleri	Zemin kat dua odası tavanın dört tarafında bulunan madalyonlarda asimetrik kompozisyon uygulaması vardır. Tavan süslemelerinde madalyon içerisinde hayvan figürü tasvir edilmiştir.

Fotoğraf 5.10.e Zemin Kat İç Avlu(Salon) Detay Görünüm

Örnek No	10.5
Fotoğraf No	5.10.e
Eser Adı	Tavan göbeği
Müzedeki yeri	Zemin kat yemek odası tavanı
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Malakâri tekniği kalem işi
Kompozisyon Özellikleri	Zemin Kat İç Avlu (Salon) tavan göbeğinde bulunan malakari süslemede $\frac{1}{2}$ simetrik kompozisyon uygulaması vardır. Tavan motifinin göbek kısmında bulunan elips şeklindeski kalem işi süslemede kıvrık dallarla birbirine bağlanmış bitkisel motifler C ve S kıvrımları stilize edilerek birbirine bağlanmıştır. Bu göbeğin etrafını elips şeklinde bir su yolu ile çevrelenmiştir. Bunun iki tarafında ise hayat ağacı motifi resmedilmiştir.

5.1.9. Birinci Kat Sekizgen Oda

Fotoğraf 5.11 Birinci Kat Sekizgen Oda

Örnek No	11
Fotoğraf No	5.11
Eser Adı	Tavan süslemesi
Müzedeki yeri	Birinci kat sekizgen oda
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kullanılan Renkler	Beyaz, siyah, lacivert, mercan kırmızısı
Motif Adı	Rumi, palmet
Kompozisyon Özellikleri	Birinci kat sekizgen oda tavan kompozisyonu tekrar sistemi oluşturularak kurulmuştur. Dairesel formda oluşturulan kompozisyon sekiz ayrı panoya bölünerek ortada daire sel süsleme yerleştirilmiştir. Dairesel süslemenin etrafına dolaşan sekiz ayrı panoya ayrılan süslemede ortak bir dil kullanıldığı dikkat çeker. Geometrik formdaki bu dilimlerin

	<p>İç kısmına ortası boş kalacak şekilde stilize edilmiş kıvrık dallar ve bitkisel motiflerle oluşturulan bir motif düzenlemesi resmedilmiştir.</p>
--	---

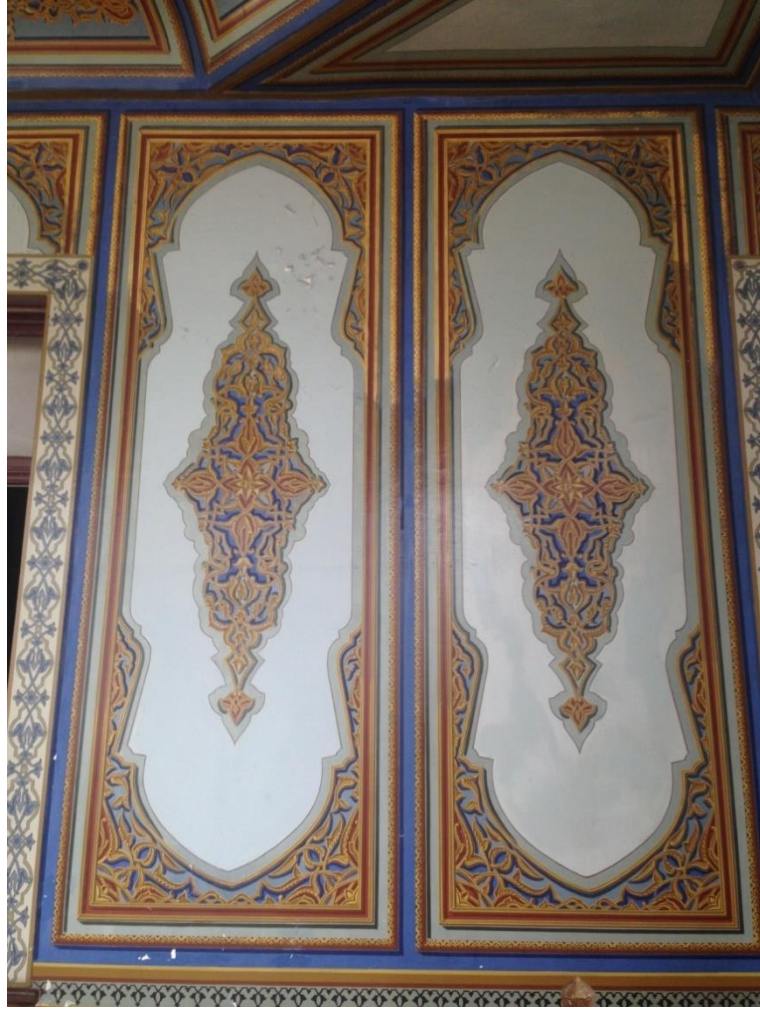
Fotoğraf 5.11.a Birinci Kat Sekizgen Oda Detayı

Örnek No	11.1
Fotoğraf No	5.11.a
Eser Adı	Tavan süslemesi
Müzedeki yeri	Birinci kat sekizgen oda
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kullanılan Renkler	Beyaz, siyah, lacivert, mercan kırmızısı
Motif Adı	Rumi, palmet
Kompozisyon Özellikleri	Birinci kat sekizgen oda tavan kompozisyonu tekrar sistemi oluşturularak kurulmuştur. Tavan süslemesinde ortada merkezde bulunan dairesel formda bir kalem işi süsleme yer almaktadır. İçten dışa doğru bu süslemeyi değerlendirecek olursak; bir yıldız etrafında kıvrık dallarla birbirine bağlanan palmet ve rumi motifleri yer almaktadır. Arkat şeklinde birbirini takip eden bu palmet motifleri dairenin en dışına doğru ilerlerken hayat ağacı motifi ile süslemeyi sonlandırır.

Fotoğraf 5.12 Birinci Kat Sekizgen Oda Detayı

Örnek No	11.2
Fotoğraf No	5.12
Eser Adı	Duvar süslemesi
Müzedeki yeri	Birinci kat sekizgen oda
Uygulama Alanı	Duvar
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kullanılan Renkler	Beyaz, siyah, lacivert, mercan kırmızısı
Motif Adı	Rumi, palmet
Kompozisyon Özellikleri	Sekizgen odanın pencere alınlığında $\frac{1}{2}$ simetrik kompozisyon uygulaması vardır. Pencere alınlığında köşe kısımlarda olacak şekilde kalem işi süslemeler yer almaktadır. Bu süslemelerin birinde oluşan defarimosyan göze çarpmaktadır. Diğeri ise aslına uygun olarak restitasyon geçirmiştir. Bu süslemelerin içerisinde kıvrık dallarla birbirine bağlanan rumi yaprakları yer almaktadır. Alınlıkla pencere arasındaki geçişi sağlayan ve pencerenin etrafını galeri şeklinde dönen bordürde ise kıvrık dallarla birbirine bağlanan palmetler yer alır.

Fotoğraf 5.13 Birinci Kat Sekizgen Oda Detayı

Örnek No	11.3
Fotoğraf No	5.13
Eser Adı	Duvar süslemesi
Müzedeki yeri	Birinci kat sekizgen oda
Uygulama Alanı	Duvar
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kullanılan Renkler	Beyaz, siyah, lacivert, mercan kırmızısı
Motif Adı	Rumil, palmet
Kompozisyon Özellikleri	Sekizgen odanın pencere alınlığında $\frac{1}{2}$ simetrik kompozisyon uygulaması vardır. Bu süslemelerin birinde oluşan defarmosyan göze çarpmaktadır. Diğeri ise aslına uygun olarak restorasyon geçirmiştir. Bu süslemelerin içerisinde kıvrık dallarla birbirine bağlanan rumi yaprakları yer almaktadır. Alınlıkla pencere

	<p>arasındaki geçişi sağlayan ve pencerenin etrafını galeri şeklinde dönen bordürde ise kıvrık dallarla birbirine bağlanan palmetler yer alır.</p>
--	--

5.1.10. Birinci Kat Yatak Odası(Atatürk Odası)

Fotoğraf 5.14 Birinci Kat Yatak Odası(Atatürk Odası)

Örnek No	12
Fotoğraf No	5.14
Eser Adı	Tavan süslemesi
Müzedeki yeri	Birinci Kat Yatak Odası(Atatürk Odası)
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği, Malakârî tekniği kalem işi
Kullanılan Renkler	Beyaz, oksit sarı, mavi, aşı kırmızısı, limon küfü yeşili
Motif Adı	Hayat ağacı
Kompozisyon Özellikleri	Birinci Kat Yatak Odasının köşelerinin birinde yer alan niş

	<p>şeklindeki girintide sekizgen formdaki ağırlık kulesinin iç kısmıdır. Ve bu tavanda dıştan içe doğru su yolu oluşturan silmelerin içinde sekiz tane hayat ağacı motifi yer almaktadır. Orta göbekte ise kalem işi süslemelerde rumi yaprakları palmetler kıvrık dallarla birbirine bağlanarak bitkisel motiflerin ön planda tutulduğu bir kompozisyon oluşturulmuştur.</p>
--	---

Fotoğraf 5.14.a Birinci Kat Yatak Odası (Atatürk Odası)

Örnek No	12.1
Fotoğraf No	5.14.a
Eser Adı	Duvar süslemesi
Müzedeki yeri	Birinci kat yatak odası (Atatürk Odası)
Uygulama Alanı	Duvar
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kullanılan Renkler	Beyaz, oksit sarı, mavi, aşı kırmızısı, limon küfü yeşili
Motif Adı	Hayat ağacı
Kompozisyon Özellikleri	Birinci Kat Yatak Odası duvar detayında $\frac{1}{2}$ simetrik kompozisyon uygulaması vardır. Yatak odasının yan duvarlarında yer alan düşey dikdörtgen panolarda bulunan kalem işi süslemelerde ab-ı hayat suyunun yer aldığı varsayılan vazodan yükselen hayat ağacı motifi yer alır.

Fotoğraf 5.15 Birinci Kat Merdiven Tavanı

Örnek No	13
Fotoğraf No	5.15
Eser Adı	Tavan süslemesi
Müzedeki yeri	Birinci kat merdiven tavanı
Uygulama Alanı	Tavan
Kullanılan Teknikler	Sıva üzerine kalem işi tekniği
Kullanılan Renkler	Beyaz, oksit sarı, mavi, aşı kırmızısı, lacivert
Motif Adı	Rumi, palmet, hayat ağacı
Kompozisyon Özellikleri	Birinci Kat merdiven tavanında $\frac{1}{4}$ duvar simetrik kompozisyon uygulaması vardır. Tavanda bulunan bu süslemede her köşede aynı süslemenin olduğu bordürlerle birbirine bağlanan köşe süslemeleri ve ortada göbekte de köşelerde uygulanan motiflerin toplamıyla oluşturulmuş bir kompozisyon düzenlemesi vardır. Merdiven tavanında uygulanan kalem işi süslemede tavanın etrafını dolaşan bordür ve köşelerde bulunan köşe süslemeleri yer alır. Bunların her birinde rumi ve palmet yaprakları olduğu gibi s kıvrımları yer alır ortada göbekte bulunan süslemede ise rumi Yaprakları paletleri ve hayat ağaçları dikkati çeker kıvrık dallarla birbirine bağlanan bitkisel motiflerin bir araya geldiği kalem işi motif düzenlemesi vardır.

5.2. Trabzon Müzesinde bulunan kalemişlerinin günümüzdeki durumu

Geleneksel Türk el sanatlarında kalem işi süslemenin yeri oldukça önemlidir. Oluşturduğumuz tez çalışmamızda kalem işi süslemelerini incelemiş olduğumuz Trabzon Müzesi teknik, motif, kompozisyon açısından batılama döneminin önemli örneklerini teşkil eder Trabzon müzesinde zemin katta bulunan odalarda iç avluda ve birinci katta, kolidor ve odalarda olmak üzere yapının yan duvarlarında ve tavanlarında sıva üzeri kalem işi ve malakari tekniğinde yapılmış kalem işi süslemeler bulunmaktadır. Trabzon müzesindeki kalem işi süslemelerin bugün ki durumunu incelediğimizde zemin kat iç avlunun tavanında silmelerle dikdörtgen panolar halinde birbirinden ayrılmış üç ayrı bölüm dikkat çeker. Soldan sağa doğru iç avlunun tavanını birinci pano ikinci pano üçüncü pano olarak birbirinden ayırıp inceleyecek olursak birinci panonun genelinde ve ikinci panonun bir kısmında restorasyon yapıldığı dikkat çeker. Buraların restorasyon edildiğini ilk bakışta anlamak oldukça güçtür. incelemeye gidildiğinde kullanılan renklerin kök boyalardan farklı olarak suni boyalar olması ve çok daha çabuk deformasyona uğraması aslında restorasyonun tam anlamıyla kalıcı sonuç vermediği görülmektedir

Üst kata çıkılıp sekizgen odaya gidildiğinde pencere alınlığı ve yan duvarların bir kısmında bulunan kalem işi süslemeleri bugünkü durumu incelendiğinde bu süslemelerin bir kısmının restorasyona uğradığı dikkat çeker. Her ne kadar aslına uygun yapılmaya çalışılsada kullanılan boyalar aynı sonuç vermemiştir(Fotoğraf 5.12).

Fotoğraf 5.15 Sekizgen Oda Duvarı

Trabzon müzesinin kalem işi süslemenin geneli incelendiğinde yapının coğrafi konumu da dikkate alınılırsa süslemelerde ve yapının genelindeki boyalarda nemden dolayı oluşan kabarmalar ve yer yer dökülmeler olduğu dikkat çekmektedir(Fotoğraf 5.13)

Birinci katta sekizgen odanın dışındaki bulunan odalardaki kalem işi süslemelerde yer yer restorasyon yapıldığı gözlemlenir(Fotoğraf 5.16-.5.16.a)

Fotoğraf 5.16 Birinci Katta Yer Alan Orijinal Kalem İşi Çalışması

Fotoğraf 5.16.a Birinci Katta Yer Alan Orijinal Kalem İşi Çalışmasının Şimdiki Durumu

Fotoğraf 5.17 Birinci Katta Yer Alan Orijinal Kalem İŖi alıŖması

Fotoğraf 5.17.a Birinci Katta Yer Alan Orijinal Kalem İŖi alıŖmasının Ŗimdiki Durumu

8	8.5	x								
	8.6	x								
	8.7	x								
	8.8	x								
	8.9						x			
9	9.1	x								
	9.2	x								
	9.3						x			
10	10.1	x								
	10.2	x								
	10.3	x								
	10.4	x								
	10.5						x			
11	11.1	x								
	11.2	x								
	11.3	x								
12		x					x			
13		x								
Toplam		13	-	-	-	-	7	-	-	-

Trabzon müzesindeki kalem işi süslemelerin teknikleri incelenmesi sonucunda 13 kalem işi süsleme örneğinden tümünde kalem işi sıva tekniği uygulanmıştır. Ayrıca bu 13 örneğin 7 sinde ise hem sıva üstü kalem işi süsleme hem de sade malakari kalem işi tekniği uygulandığı görülmektedir. Kalem işinde kullanılan teknikler sıva üstü kalem işi tekniği, Ahşap üstü kalem işi tekniği, mermer üstü kalem işi tekniği ve malakari kalem işi teknikleridir. Fakat Trabzon Müzesinde kullanılan kalem işi teknikleri sıva üstü kalem işi tekniği ve sade malakari tekniği yoğun olarak kullanılmıştır.

5.3.2. Trabzon Müzesinde Bulunan Kalem İşi Süslemelerin Renk Özellikleri Döküm Tablosu

Tablo No:2 Trabzon Müzesinde Bulunan Kalem İşi Süslemelerin Renk Özellikleri Tablosu													
Örnek No	Beyaz	Siyah	Sarı	Altın sarısı	Oksit sarı	Lacivert	Mavi	Çivit mavisi	Kırmızı	Aşı kırmızısı	Mercan kırmızısı	Yeşil	Limonküfü yeşili
1		x	x	x			x			x			
2		x	x	x	x		x			x			
3	x	x		x						x			x
4					x		x					x	
5	x	x	x	x	x								x
6		x		x	x					x			x
7		x	x	x	x						x	x	x
8	x	x	x	x	x		x			x			
9	x	x	x	x	x		x			x	x	x	x
10	x	x		x	x							x	x
11	x	x				x					x		
12	x				x								x
13	x				x	x	x						x
Toplam	8	10	6	9	10	2	6	-	-	6	3	4	8

Trabzon müzesinde bulunan kalem işi süslemelerin renk özellikleri incelendiğinde, altın sarısı, oksit sarı, mavi, aşı kırmızısı, beyaz, siyah, limonküfü yeşili en çok kullanılan renkler arasında olduğu görülür. Trabzon Müzesinde bulunan kalem işi süslemelerinde çivit mavisi ve kırmızı renkler kullanılmamıştır.

5.3.2. Trabzon Müzesinde Bulunan Kalem İşi Süslemelerinde Kullanılan Motiflerinin Döküm Tablosu

Tablo No:2 Kalem İşi Süslemelerin Kompozisyon Şekilleri ve Motiflerinin Döküm Tablosu																		
Örnek No	Bitkisel Motifler							Hayvansal Motifler			Geometrik Motifler				Duvar Resimleri			
	Rumi	Palmet	Akantus	Hatâî	Hayat ağacı	Üslûplaşmış Çiçekler	Kenger yaprağı	Efsanevi hayvanlar	Üslûplaşmış hayvanlar	Burç Figürleri	Sekizgen	Yıldız	Kare	Çember	Peyzaj	Natürmort	Portre	Figür
1	x	x	x									x					x	
2		x	x					x										
3	x	x														x		
4	x	x																
5	x		x											x				
6	x				x	x												
7	x	x	x			x		x	x	x								
8						x	x					x	x	x	x	x		x
9	x	x				x								x				x
10	x	x				x			x									x
11	x	x																
12					x													
13	x	x			x													
Toplam	10	9	4	-	3	5	1	2	2	1	-	1	1	1	3	2	1	3

Trabzon müzesinde görülen kalem işlerinin yapım ve süsleme teknikleri incelendiği zaman 13 tanesi bitkisel kalem işi motiflerle süslenmiştir. Kalem işi süslemelerinden 3 örnekte hem bitkisel hem hayvansal kalem işi motifleri ve figürleri görülmektedir. Müze de 13 örnekten 8 inde hem bitkisel hem geometrik motiflerin yanı sıra hayvansal figürlerinde kalem işi süslemeye de yer verilmiştir.

6. SONUÇ ve ÖNERİLER

6.1. Sonuç

Süsleme sanatının tarihi insanlığın varoluşundan itibaren günümüze kadar birçok gelişim evrelerinden geçerek, değişik yapıda malzeme ve teknikte uygulamaları devam etmektedir. Farklı medeniyetlere ait eserler, yapıldığı dönemin ve toplumun karakterini yansıtmakla beraber, ait olduğu toplumun sanata bakışını, geldiği noktayı görebilme adını birer vesika hüviyetindedir. Tarihte büyük medeniyetler kurmuş olan Türkler, sanatın her alanında olduğu gibi geleneksel el sanatlarında da engin bir mirasın sahibidir. Bu mirasın içinde hat, tezhip, minyatür, kalem işi, çini ve ebru gibi birçok faaliyet alanlarını sıralayabiliriz.

Geleneksel Türk El Sanatlarından olan süsleme sanatının da temelleri Orta Asya'ya kadar uzanmaktadır. Türklerin tarih sahnesine çıktıkları ilk devirden günümüze kadar geçen zaman diliminde toplumdaki değişik inançların ve kültürlerin etkisiyle farklı temaları içeren süsleme unsurlarını üretmeye başlamışlardır. İslam'ın kabulünden sonraki dönemde realizmden soyuta doğru yönelmeler başlamış, bu yöneliş özellikle dini mimarideki eserlerde görülmüş, zamanla sivil mimariye doğru yayılmıştır.

Trabzon sivil mimarisi sivil mimarisi, toplumun yaşam şekli, kültürel değerleri, doğal kaynakları, ekonomisi, coğrafik yapısı, iklimi gibi birçok etkenlerin birleşmesi sonucunda oluşmuştur. Yapılan alan araştırmasında Trabzon Müzesindeki kalem işi süslemeler ele alınmıştır.

Müzenin içerisinde bulunan kalem işi örnekleri bitkisel motifler, basit geometrik motifler ve hayvansal motifler kullanılmıştır. Trabzon Müzesi 19. Yüzyılda yapılmıştır. Bu dönemde yapılmış olan kalem işi örneklerinde Barok ve Rokoko üslubunun etkisini çok yoğun bir şekilde görmekteyiz.

Kalem işi tekniği müzenin iç tavan ve duvar süslemelerinde yer almaktadır. Kalem işi tekniklerinden biri olan sıva üstü kalem işi tekniği tavan ve duvar süslemelerin tümünde kullanılmıştır. Tavan göbeklerinin bazılarında kalem işi tekniklerinden biri olan malakari tekniği kullanılmıştır.

Trabzon müzesinde bulunan kalem işi süslemelerin renk özellikleri incelendiğinde, altın sarısı, oksit sarı, mavi, aşı kırmızısı, beyaz, siyah, limonküfü yeşili en çok kullanılan renkler arasında olduğu görülür. Trabzon Müzesinde bulunan kalem işi süslemelerinde çivit mavisi ve kırmızı renkler kullanılmamıştır.

Trabzon müzesinde görülen kalem işlerinin yapım ve süsleme teknikleri incelendiği zaman 13 tanesi bitkisel kalem işi motiflerle süslenmiştir. Kalem işi süslemelerinden 3 örnekte hem bitkisel hem hayvansal kalem işi motifleri ve figürleri görülmektedir. Müze de 13 örnekten 8 inde hem bitkisel hem geometrik motiflerin yanı sıra hayvansal figürlerinde kalem işi süslemeye de yer verilmiştir.

Trabzon müzesinin genelinde kullanılan kalem işi süslemelerde bitkisel motifler olduğu görülmektedir. Bu bitkisel motiflerde rumi, palmet, hayat ağacı, lotus, hatai çiçeği, kıvrık dallar ve stilize edilmiş bitkisel motifler dikkat çekmektedir.

Trabzon müzesinde bulunan kalem işi süslemelerin azda olsa bir kısmında hayvansal motifler dikkat çeker. Bu motifler incelendiğinde ejder, aslan, boğa, koç, oğlak, balık gibi hayvansal figürlerin kullanıldığı görülmektedir.

Trabzon müzesindeki süslemeler incelendiğinde nadirde olsa geometrik motifler dikkat çeker bunlar çok kollu yıldızlar, geometrik panolar olarak karşımıza çıkar.

Trabzon müzesindeki kalem işi süslemelerin teknikleri incelenmesi sonucunda 13 kalem işi süsleme örneğinden tümünde kalem işi sıva tekniği uygulanmıştır. Ayrıca bu 13 örneğin 7 sinde ise hem sıva üstü kalem işi süsleme hem de sade malakari kalem işi tekniği uygulandığı görülmektedir. Kalem işinde kullanılan teknikler sıva üstü kalem işi tekniği, Ahşap üstü kalem işi tekniği, mermer üstü kalem işi tekniği ve malakari kalem işi teknikleridir. Fakat Trabzon Müzesinde kullanılan kalem işi teknikleri sıva üstü kalem işi tekniği ve sade malakari tekniği yoğun olarak kullanılmıştır.

6.2. Öneriler

Tarihi kültürel mirasımızın korunması, değerlendirilmesi gelecek nesillere aktarılması ve geleneksel Türk sanatlarımız içerisinde yer alan kalem işi süslemelerimizin yaşatılması için gerekli birimler kuruluşlar sivil toplum örgütleri iş birliği içinde olmalıdır. Yerel yönetim tarafından Trabzon müzesinin bulunduğu alanın gerek Tarihi eserlerin korunması gerek kültürümüze benliğimize sahip çıkılması anlamında çevre düzenlenmesi yapılmalı ve etrafı açılmalıdır.

Kalem işi süsleme yapan ustaların azalmış hatta yok olmaya yüz tutmuş olması durumu göz önünde bulundurularak bu sanatla uğraşan ustaların bir araya gelerek kendinden sonraki nesle bu işle ilgilenen ustalar yetiştirmeleri gerekmektedir.

Kent dokusunda uygunsuz görülen onarımı yapılmamış kültür mirası olan yapıların

restorasyonlarının aslına uygun yapılmasının sağlanması için gerekli devlet desteğinin oluşturulması ve halkında bu konuda bilinçlendirilmesi gerekmektedir. İnsanların bilinçsizce yenileme girişimleri önlenmelidir.

Yapılacak onarımlar teknik bir ekip eşliğinde bilinçli bir biçimde yapılmalıdır. Hatalı ve gelişi güzel olan onarımlar tarihi ve kültürel dokuyu bozacak izler bırakmaktadır. Trabzon Müzesin de yer alan Kanatlı Çocuk figürlerinin görselleri ayrı bir tez konusu olabilir.

KAYNAKLAR

- Arseven, C. E. (1983). *Sanat Ansiklopedisi*. (Çeşitli Maddeler, I-V). istanbul.
- Aslanapa, Oktay, *Türk Sanatı*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara 1990.
- Baysal, A. F. (2013). Edirne Osmanlı Erken Dönem Camileri Kalem İşi Örnekleri Ve Analizleri, Doktora Tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 80
- BAYTAS, Kemal. (Mayıs, 1991). “Kültür ve Sanatın Toplumsal Kalkınmada ki Rolü”, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları s:11
- Bilgin Mehmet, Sürmene Tarihi, 1.Baskı, İstanbul, Sürmene Damla Ofset, 1990.
- Birol, İ. (2010). Klasik Devir Türk Teyzini Sanatlarında Desen Tasarımı Çizim Tekniği ve Çeşitleri (Birinci Baskı), İstanbul: Kubbealtı Yayınevi, 110.
- Birol, İ. ve Derman, Ç. (2007). Türk Tezyini Sanatlarında Motifler. *Kubealtı Akademisi Kültür ve Sanat Vakfı Yayınları*, 47-101.
- Çağlıtütüncigil, E. (2013). Türk Süsleme Sanatında Nar: “Form, Köken ve İkonografik anlamı” *Araştırmaları*, 61.
- Çok, B. (2010). *Isparta ve İlçeleri Camii Süslemeleri*, Yüksek Lisans Tezi, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Isparta.
- Demiriz, Y. (1990). Bilecik’ de Orhan Gazi İmareti’nin Bugünkü Durumu ve Süslemesi Hakkında Notlar. *Vakıflar Dergisi*, 165-172.
- Demiriz, Y. (1979). *Osmanlı Mimarisinde Süsleme I Erken Devir (1300-1453)*, İstanbul: Kültür ve Turizm Bakanlığı Yayınları.
- Erdemir, H. (2002). Osmanlıda Batılılaşma ve Cumhuriyet Dönemi için Önemi Türkolji ve Türk Tarihi Araştırmaları 4(46), 156-171.
- Hasol, D. (2015). *Ansiklopedik Mimarlık Sözlüğü* (Dokuzuncu baskı), İstanbul: Yapı Yayınları.
- Hatipoğlu, O. (2007). *XIX. Yüzyıl Osmanlı Camilerinde Kalem İşi Tezinatı*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.
- İRteş, S. (1990). Kasımpaşa-Piyalepaşa Camiindeki Ah şap Üstü Kalem İşleri. *Vakıflar Dergisi*, 173-183.
- Kabakcı, B. (2013) Cami Tezyinatının Yapılış Amacı, Günümüzdeki Uygulamaların Sorunları, Beklentiler ve Çözümüne İlişkin Bir Deneme. *Kalemîşi Türk Sanatları Dergisi*, 1, 28-39.

- Karaçağ, D. (2008). Mevlana Müzesi'ndeki Lakeli Selçuklu Rahlesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 35, 171- 185.
- Karadaş, C. (2007). *Müzehip Muhsin Demironat'ın Hayatı, Sanatı,ve Eserleri*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Erzurum, 12.
- Kaya, R. (1980). *Türk Yazmacılık* (Birinci Baskı). İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, 9-14.
- Keskiner, C. (1990). *Türk Motifleri*, İstanbul: Türkiye Turning ve Otomobil Kurumları, 119.
- Kuban, D. (1995). *Türk ve İslam Sanatı Üzerine Denemeler* (İkinci Baskı). İstanbul: Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 134.
- Kurfeyz, N. (2003). *Tezhip* (Birinci Baskı). İstanbul: Tarih ve Tabiat Vakfı Yayınları, 12.
- Nemlioğlu, C. (1989). *15., 16. ve 17. Yüzyıl Osmanlı Mimarisinde Kalemisleri*, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Nemlioğlu, C. (2001). Göçeli (Gökçeli) Camii. *I.Uluslararası Selçuklu Kültür ve Medeniyeti Kongresi Bildirileri-I*, 117-136.
- Nemlioğlu, C. (2008). *Trabzon'un abidevi eserlerinden Kostaki Köşk* (Birinci Baskı), İstanbul: Nöbetçi Yayınevi, 11-16.
- Ödekan, A. (2008). *Eczacıbaşı Sanat Ansiklopedisi*, YEM Yayın, İstanbul.
- Öney, G. (1989). *Beylikler Devri Sanatı XIV-XV Yüzyıl* (İkinci Baskı). Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Öney, G. (1978). Anadolu Selçuklu Mimarisinde Süsleme ve El Sanatları, *Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları*, 32.
- Özen, M. E. (1985). *Yazma Kitap Sanatları Sözlüğü*, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi Basım Atölyesi Yayınları.
- Özbek, Y. (2002). Kalem İşi Süsleme. *Türkler Ansiklopedisi*, Ankara: Yeni Türkiye Araştırma ve Yayın Merkezi, 3, 907.
- Özcan, Y. (2002). *Türk Tezhip Sanatı*, Türkler Ansiklopedisi, Ankara: Yeni Türkiye Araştırma ve Yayın Merkezi, 3, 300-307.
- Özkarabekir, N. (2011). *Fresk Tekniğinin Neşet Günalın Resimlerine Etkileri*, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 2.

- Özsoy, H. N. (2013). *Tezhip Sanatında Kullanılan Bitkisel Motiflerin Kökeni*, Yüksek Lisans Tezi, Fatih Sultan Mehmed Vakıf Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul, 33.
- Özkeçeci, İ. (1992) Türk Tezhip Sanatı ve Tezyinî Motifler, *Erciyes Üniversitesi Gevser Nesibe Tıp Tarihi Enstitüsü*.
- Özkeçeci, İ. ve Özkeçeci, Ş. B. (2007). *Türk Sanatında Tezhip* (İkinci Baskı), İstanbul: Yazıgen Yayınevi, 240.
- Palmer, A. (1994) *The decline and fall of the Ottoman Empire*. New York: Barnes & Noble Publishing.
- Renda, G. (1986). *19. Yüzyılda Kalemîşi Nakış-Duvar Resmi*. Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi, 6, 1530-34.
- Sertyüz, N. (1998). *16. Yüzyıl Tezyinatımızda Gül (Tezhipte- Çinide)*, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Sözen, M. (1975). *Türk Mimarisinin Gelişimi ve Mimar Sinan*, İstanbul: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları.
- Sözen, M. ve Tanyeli, U. (1999). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*, İstanbul: Remzi Kitabevi, 78.
- Sümerken, M. R. (2007). *Trabzon Yöresi El sanatları* (Birinci Baskı), Trabzon: Serander Yayınları, 13.
- Tali, Ş. (2013). Giresun Yağlı Dere Tekke Köyü Camii Kalemîşi Bezemeleri. *Uluslar arası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(31), 489-497.
- Tunçer, S. A. (2008). *Yıldız, Çukur saray'da Bulunan z-10 No'lu Odanın Duvar Resimlerinin Analizi ve Koruma Önerisi*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul, 10.
- Turani, A. (2007). *Dünya Sanat Tarihi*. İstanbul: Remzi Kitapevi, 19.
- Üçer, K. (1989). *Klasik, Barok, Rokoko ve Ampir Kalem işi Üslupları*, Yüksek Lisans Tezi, Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, İstanbul.
- Yardımcı, İ. ve İrdelp, İ. V. (2013). *Günümüz Çini Sanatında Sgraffito Tekniği ve Uygulamaları*. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 141-142.
- Yetkin, K. (1963). *Türk Resim Sanatının Menşei Hakkında*. *Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 11, 5-10.
- İnternet: Türk Süsleme Sanatında Kalem İşleri Tarihi, http://www.tefekkurdergisi.com/YaziTURK_SUSLEME_SANATINDA_KALEM_iSi-183237.html , 17.04.2015 tarihinde alınmıştır.

İnternet: Trabzon'un Tarihçesi, <http://www.trabzon.bel.tr/Trabzon/TrabzonCografya.html>,
15.03.2015 tarihinde alınmıştır.

EKLER

EK-1 Bilgi Form Örneği

Örnek No	
Fotoğraf No	
Eser Adı	
Müzedeki yeri	
Uygulama Alanı	
Kullanılan Teknikler	
Kullanılan Renkler	
Motif Adı	
Kompozisyon Özellikleri	
Motif Özellikleri	

EK-2 İzin Belgesi

T.C.

TRABZON VALİLİĞİ**İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü**Sayı : 45474336/ **2618****31.08/2015**

Konu : Bilimsel Müze Araştırmaları

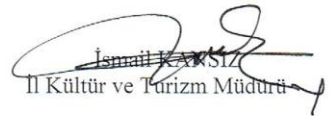
Sayın: Nida YANKOĞLU
Gazi Ün.Türk Sanatları Böl.ANKARA

- İlgi :a)10.08.1984 tarih ve 18485 sayılı Resmi Gazete'de Yayımlanan Kültür ve Tabiat Varlıklarıyla İlgili Olarak Yapılacak Araştırma , Sondaj ve Kazılar Hakkında Yönetmelik .
- b)26.01.1984 tarih ve 18293 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Müzelerle Müzelere Bağlı Birimlerde ve Örenyerlerindeki Kültür Varlıklarının Film ve Fotoğraflarının Çekilmesi Mulaj ve Kopyalarının Çıkarılması Hakkında Yönetmelik.
- c) Bakanlığımız Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün 27.03.2001 tarih ve 2487 sayılı yazısı.
- d) Bakanlığımız Döner Sermaye İşletmesi Genel Müdürlüğünün 20.04.2009 tarih ve B.16.1 DÖS.0.05.00.00/75250 sayılı yazısı.
- e) Bakanlığımız Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğünün 06.05.2010 tarih ve 95218 sayılı yazısı eki Bakanlık makamının 06.05.2010 tarih ve 95217 sayılı onayı .
- f)12.01.2015 tarihli başvurunuz.

"Lisans tezi" konusu ile ilgili olarak,

Çalışmanın ilgi (a),(b),(c),(d) ve (e) 'de kayıtlı yazısı, genelge ve yönetmelikler kapsamında gerçekleştirilmesi hususunu Müdürlüğümüzce uygun görülmüş olup, iş bu belge kişinin isteği üzerine verilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

İsmail KARSLI
İl Kültür ve Turizm Müdürü

EK-3 İzin Belgesi

T.C.
TRABZON VALİLİĞİ
İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
Müze Müdürlüğü

Sayı : 45474336-155.99- 49
Konu : Bilimsel Müze Araştırmaları

12/01/2015

Sayın: Nida YANIKOĞLU

Gazi Ün. Türk Sanatları Böl./ANKARA

- İlgi: a) 10/08/1984 tarih ve 18485 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Kültür ve Tabiat Varlıklarıyla İlgili Olarak Yapılacak Araştırma, Sondaj ve Kazılar Hakkında Yönetmelik.
b) 26 /01/1984 tarih ve 18293 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Müzelerle Müzelerle Bağlı Birimlerde ve Örenyerlerindeki Kültür Varlıklarının Film ve Fotoğraflarının Çekilmesi Mulaj ve Kopyalarının Çıkarılması Hakkında Yönetmelik.
c) Bakanlığımız Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün 27/03/2001 tarih ve 2487 sayılı yazısı.
d) Bakanlığımız, Döner Sermaye İşletmesi Merkez Müdürlüğü'nün 20/04/2009 tarih ve B. 16.1.DÖS.0.05.00.00/75250 sayılı yazısı.
e) Bakanlığımız Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü'nün 06/05/2010 tarih ve 95218 sayılı yazısı eki Bakanlık Makamının 06/05/2010 tarih ve 95217 sayılı onayı.
f) 12/01/2015 tarihli başvurunuz.

"Lisans tezi" konusu ile ilgili olarak ,

- Çalışmanın ilgi (a), (b), (c) (d) ve (e)'de kayıtlı yazı, genelge ve yönetmelikler kapsamında gerçekleştirilmesi,
 - Çalışmanın başlayacağı tarihin Müze Müdürlüğü'ne gün önceden bildirilmesi ve randevu alınarak çalışılması,
 - Çalışılacak eserlerin kazı malzemesi olması durumunda kazı başkanından yazılı izin alınması ve müzeye ibraz edilmesi,
 - Müze Müdürlüğü'nün belirleyeceği şartlara uyulması ve gerekli güvenlik önlemlerine riayet edilmesi,
 - Müze Müdürlüğü'nce uygun görülen eserler üzerinde çalışılması ve teşhir düzeninin bozulmaması,
- koşullarıyla, 2015 yılında araştırma yapılması ve fotoğraf çekilmesi Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Çalışmanın tamamlanmasının ardından hazırlanacak araştırma metni, çizim, fotoğraf vb. belgeyi içeren, mümkünse CD ortamına aktarılmış çalışma raporu ile ileride yayımlanması halinde kitap ve ayrıbasımların Müze Müdürlüğüne gönderilmesi gerekmektedir.

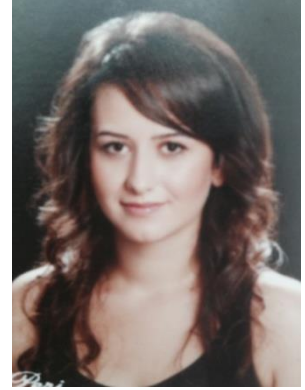
Söz konusu çalışmanın tamamlanamaması ve yılında da araştırmaya devam edilmesinin istenmesi halinde, öngörülen çalışma tarihinden 3 ay önce olmak üzere, 31 Aralık tarihine kadar araştırmacının mensubu bulunduğu bilimsel kurum veya kuruluş vasıtasıyla talepte bulunması hususunda bilgi ve gereğini rica ederim.

Ark.Nilgün YILMAZER
Müze Müdürü

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Soyadı, adı : YANIKOĞLU, Nida
Uyruğu : T.C.
Doğum tarihi ve yeri : 12.03.1990, Trabzon
Medeni hali : Bekâr
Telefon : 0 (549) 688 0700
Faks : -
e-mail : nidayanikoglu@hotmail.com

Eğitim

Derece	Eğitim Birimi	Mezuniyet tarihi
Yüksek lisans	Gazi Üniversitesi /Geleneksel Türk Sanatları	2015
Lisans	Karadeniz Teknik Üniversitesi/ Resim Öğretmenliği	2012
Lise	Trabzon Lisesi	2006

İş Deneyimi

Yıl	Yer	Görev
-		

Yabancı Dil

İngilizce

Yayımlar

-

Hobiler

Resim, halk oyunları, yüzme.

GAZİ GELECEKTİR..